Proletari din toate țările, uniți-vă!

Deva

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Trăiască a XXII-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist!

ANUL XXII
33
(1 118)
19 august 1966
12 pagini, 1 leu

N. CRIȘAN:

Atunci, pe Mureș

Fragment din romanul „Noaptea așteptărilor"

În camera din fund, cu coatele pe masa de fag, spălată cu leșie, stăteau rezemați Teofil Bucur, Borza, tipograful de la Timișoara, un tovarăș de la Turda — cu o figură trasă și cu ochi mici — un bărbat elegant îmbrăcat, care se prezentase Horia și Emil Ionescu. De la Reșița, urma să vină Rado Kalman, dar acesta încă nu sosise.

— Ei, ce-o fi cu Rado ? O fi pățit ceva ?

Oamenii tresăriră. Teofil rosti :

— Un grup de tovarăși de la Arad au căzut. Borza știe mai multe. Așa-i, Borza?

Acesta oftă.

Pe masă, drept în mijloc, erau îngrămădite căni de lut smălțuite și sticle cu vin. Borza se apucă să învîrtă în degete o ceașcă. Ar fi băut un pahar, îi era sete, dar nu îndrăznea. Adusese de la Timișoara un top de „România Liberă" și niște broșuri. Sosise cu o zi înainte tîrziu seara și nu apucase să se culce ca oamenii. Azinoapte îi ajutase lui Teofil să îngroape sub șinele căii ferate 4 kilograme de trotil, cîte două sub fiecare șină. Acest trotil era ambalat în tablă și avea exact forma sticlelor de pe masă. Acoperiseră bine locul, și-acuma careva din ei — Borza nu se îndoia că Teofil va fi acesta — urma să-i pună la timpul potrivit foc.

Se auzi vocea lui Decebal îmbiind pe cineva :

— Poftiți, poftiți.

Cînd în prag apăru Rado Kalman, prăfuit, cu o mînă legată cu batista, de ușurare Borza rîse fals, femeiește.

— Bată-te să te bată !

Rado se prăbuși pe bancă, rîzînd și el.

— Am scăpat trenul ca un prost.

Le strînse mîinile, și atunci se văzu că palmele-i erau julite pînă la os. Rado le povesti întrerupt :

— Ieri dau de Willi Walter, Ortsleiterul Reșiței. Stai, că nu pierzi trenul. Am două zile permisie pentru control medical. Ce să fac ? Bem o bere, și trenul pleacă. Să-mi crape capul, nu alta. Mă agăț de un „permisionar" german. Pun insigna „Grupului" în piept și se prinde figura. Era acolo un bavarez gros care bea zdravăn și făcea curte unei infirmiere slăbuțe... „*Pfui, die Schwaben, die Sachsen*",) mă împinge nemernicul. Alt tren nu-i. Îi arăt eu insigna, vorbesc cu el nemțește, nimic, să mă dea jos. M-a azvîrlit pe scară. M-am agățat de bare. L-a oprit femeia, altfel mă împușca. Mi-a tras cu cizma în piept, mi-a stîlcit mîinile și înainte de-a trage mi-am dat drumul. Tocmai încetinise trenul la curbă. Am rămas lat. Să-i fi văzut compatriotului mutra și ura din ochi ! Brrr ! De la Teiuș vin pe jos...

Nici unul din oameni nu rîse.

— Ascultă, Rado, ce-i cu grupul de la Oravița ? întrebă Emil.

— Margine se ocupă de el, dar am vești bune. Am obținut o amînare a judecății pînă în toamnă. Are avocați buni, dar cam scumpi. Capul acestor apărători e unul Corda din Timișoara... Om destul de influent, dar mare pișicher... Ne-a luat cinci sute de mii și mai vrea... zice că-i trebuie ca să mituiască judecătorii. Oamenii și-au vîndut tot ce-au avut prin case, am mai pus și noi, dar nu mai avem de unde.

Auzindu-l, Teofil tresări. Vru să intervină, dar se răzgîndi. Emil Ionescu scoase din buzunar un teanc de bancnote.

— Sînt abia șaizeci de mii. Oamenii se priviră stingherați. Fiți gospodari, că afurisit de greu adunăm banii. Știți și voi. Ei, cui îi trebuie ?... Tu, Turda ?

Turdeanul clătină negativ din cap.

— Tu cum stai, Borza ?

Acesta zîmbi, vrînd să pară degajat.

— Dă-i mai degrabă Reșiței, lui Rado, ei au mare nevoie.

— Ei, tovarăși, am cam fi gata. Materialele le-a adus Borza. Plecați pe rînd și fiți atenți.

Teofil își privi ceasul. Nu trecuseră nici trei ore, dar el, și nu numai el, se simțea parcă mai bătrîn. Oamenii, cîte unul, orbiți de lumina uscată a amiezii de vară, coborîră drumul, pierzîndu-se printre araci.

Teofil le făcu semn lui Borza și lui Emil să rămînă la urmă. O porniră și ei, tăcuți, printre vii. Cînd ajunseră într-un loc de unde se vedea calea ferată, Emil se opri.

— Ia spune-mi, unde-i locul ?

— Acolo, la cotitură. Dealuri în dreapta și stînga, Mureșul înapoi. Nici nu te vede nimeni, că va fi pe ziuă, la ora opt.

Ascultîndu-l, Emil se așeză și le făcu semn.

— Stați și voi... Așa... Dă-i drumul... De ce-i vorba, Mînzule ?

— Ascultă... Trebuie să-ți comunic un lucru ce-mi stă pe suflet. Notează că bănuielile sînt ale mele și faptele ale lui Borza. Spune, Borza...

Acesta roși, rupse un fir de iarbă și începu să-l mestece în tăcere.

— Dă-i drumul, că astfel de lucruri nu pot fi nici tăinuite, nici trecute cu vederea.

Borza începu grăbit.

— În '40 m-am întîlnit cu tovarășul Orășanu la Turda. Poate că greșesc, însă m-a luat drept frate-meu. Am un frate mecanic la Arad. Încă atunci, în toamna lui '40, m-a trimis la Reșița și mi-a dat unele instrucțiuni, pe care, cum să-ți spun, nu prea le-am urmat... Trebuia să-l fi oprit și pe Rado, el știe... În fine, îmi cerea niște liste, și nu i le-am dat. Nu m-am întîlnit cu el pînă-n primăvară. Vorbesc de Orășanu. Și am rămas cu credința că el mă confundă cu frate-meu, în continuare. Mie îmi dădea „cărbunii"[2]) pentru Arad, mie comunicări pentru ei, în fine, mi-a cerut iar o listă a cîtorva oameni de-ai noștri, de data asta de la Arad, cu adresa lor exactă. M-am codit, dar i-am dat o listă cu patru tovarăși.

Emil zvîcni deodată în picioare. Apucîndu-l de piept pe Borza, începu să-l scuture cu furie. Aproape urla.

— Orășanu ? ! Îți dai seama ce spui ?

— Orășanu, bîlbîi Borza. Da' să vezi că dintre cei patru arestați de la Arad, numai unul e de pe lista mea. Poate că-i o prostie, nu știu...

Emil, care sufla greu, îl eliberă pe Borza. In obraz cutele i se îngroșară, și Teofil îi văzu pentru prima dată ochii lucind a răutate. Vorbi totuși stăpînit :

— Bine. Am notat. Îți mulțumesc pentru comunicare. Noroc !

Borza plecă. Teofil îl iscodi pe Emil.

— Crezi că ar fi posibil ?

Emil tăcea. Teofil se ridică și oftă :

— Cine-i sus trebuie să vadă mai departe...

Se priviră cu seriozitate mult timp, tăcuți. Teofil, rușinat, schimbă vorba.

— Încă ceva să nu uit : îmi scrie Bernadi din Ardeal. A pierdut legătura, cere alta, ce zici ?

— Asta n-o hotărîm noi. Comunic.

Emil Ionescu îi întinse mîna.

— Noroc, Teofile ! Șovăi o clipă, îl trase spre sine și-l sărută stîngaci pe obraz. Ai grijă de tine, Mînzule.

La marginea ripei, în fața lui Teofil, care sta trîntit într-o rînă, doi fluturi albi zburau împreunați, urcînd și coborînd în traiectorii frînte. Gîndurile lui Teofil se învălmășeau. „Sîntem mulți și în toate părțile. Pretutindeni cineva e de-al nostru... de-al nostru". Zîmbi fericit, apoi fără s-o fi chemat anume, îi răsări imaginea maică-sii, apoi chipul crispat al fratelui său din acea zi de-acum un an, de cînd nu-l mai văzuse. El n-a vrut asta. Poate c-ar fi trebuit să-l trezesc cu adevărat, să-i fi vorbit mai deschis, poate nu ajungea acolo... Porni înainte pe văiugă. La capul rîpei, se rezemă o clipă de o salcie bătrînă, groasă. Apoi strînse dinții și se apropie tîrîș de terasament. Ținea în mînă cele două capse aduse de Decebal. Capsele erau prevăzute cu o amorsă elastică, din care ieșeau două sîrme. Aceste sîrme urma să le lege de cele ale explozibilului deja îngropat și apoi să pună focosul pe șină. Deși mîinile îi erau țepene și sudoarea îi curgea bogat, aburindu-i ochelarii, reuși să lege sîrmele. Căută o piatră, pe care să se rezeme capsulele asemuitoare cutiilor de chibrituri, după care se tîrî înapoi la salcie. Se propti cu spatele de ea și mult timp nu izbuti să-și șteargă ochelarii, așa îi tremurau degetele. Își privi ceasul — era aproape 8 —, cînd auzi șuieratul întrerupt, strident al locomotivei. „Sînt două locomotive, e trenul lung", își zise Teofil și în timp ce se retrăgea furișat privi lacom spre terasament. În curbă locomotivele frînară și în același timp se auziră două bubuituri înfundate, puternice, dominînd huruitul teribil al vagoanelor. Ca un trup decapitat, trenul se poticni, locomotivele — desprinse de povară — pieriră pe șine. Vagonul-poștă se clătină ca beat o clipă, apoi se prăbuși spre Mureș, trăgînd după sine altele. La locul exploziei, șinele, rupte amîndouă, se înălțară în aer...

Amurgul vînăt, transparent, fu găurit de pocnete de pistoale și arme. Se auzi clănțănitul unei mitraliere. Buimaci, săriți din tren, nemții trăgeau în neștire. Trosnetele dezordonate îl ajunseră pe Teofil. Un cartuș rătăcit i se înfipse în umăr, trîntindu-l la pămînt. Alergă cîțiva pași, ca împiedicat. Căzu. Se tîrî, apoi se cufundă în beznă. Cînd se trezi, Cristi Sasul îi spăla umărul cu rachiu. De durere îi deteră lacrimile.

— Ce-i cu mine ?

— Ai un glonț în spate, ți-a rămas acolo. Nu văd să-ți fi ieșit pe undeva... De ce nu te-ai știut feri ? Trebuie să te ducem de-aici, oricum...

În acest timp, Decebal înhămase calul la căruța înflorată a lui Cristi și apăru în prag cu biciul pe umăr.

— Hai, dragul badii, poți merge ?

Teofil zăcea cu fața în jos pe laviță. Cămașa lui vărgată, udă de rachiu, îi era legată cu rafie pe umăr, și acum Cristi Sasul se chinuia să-l îmbrace cu o cămașă curată de-a lui. Teofil izbuti să se ridice. Îl vedea pe Decebal tulbure în prag. Îi făcu semn să se apropie ; se rezemă de el, șuierîndu-i întrerupt la ureche :

— Tete, te duci la București, auzi ? Imediat. Spune-le că Bernadi așteaptă... Spune-le că și noi toți... dați-mi proteza, trebuie să plec...

Decebal îl privi în ochi pe Cristi Sasul. Acesta clătină din cap. Teofil leșinase.

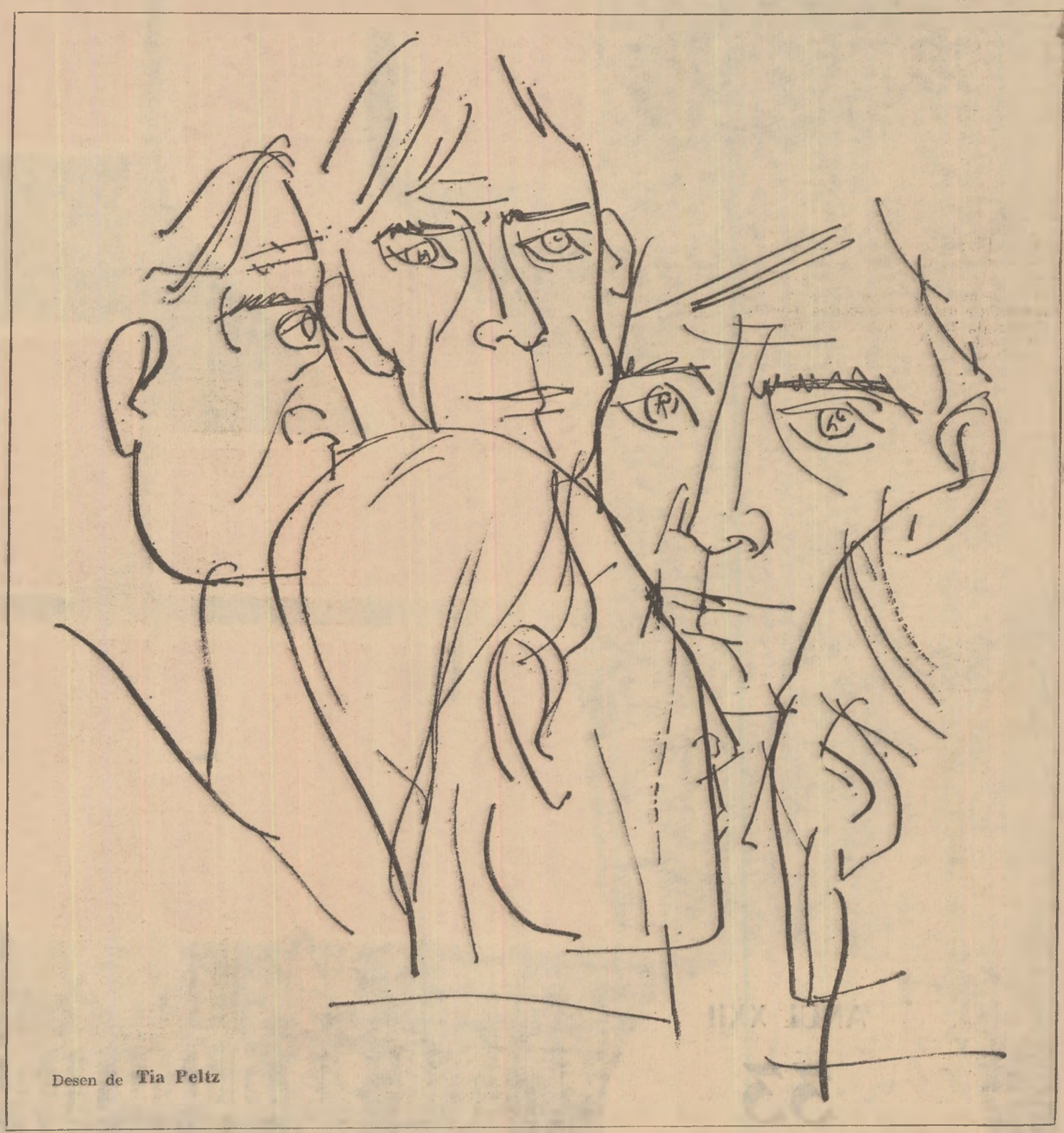

Desen de **Tia Peltz**

Cu băgare de seamă, bătrînii — unul de cap, altul de picioare — îl duseră în căruță. Fără vorbă ridicară un uriaș butoi cu doage lipsă și-l acoperiră pe rănit. Cristi luă ușurel biciul de după gitul lui Decebal.

— Ei, noroc, frate. Eu cobor pe cea parte și-o iau la Alba, pe ocolite. Tu anunță la gară, dacă ai prin cine, după Borza ori altul. Îl trimitem la mumă-sa la Arad...

Își șterse apoi mîna de poala cămășii și i-o întinse lui Decebal.

— Cînd te-i întoarce, dacă n-oi fi aici, cată-mă pe Tîrnave. No, încă o dată noroc !...

---

[1]) *Ptiu, șvabilor, saților.*

[2]) *Explozibil de mic volum pe care — în lupta ilegală — comuniștii îl aruncau în cărbunii locomotivelor nemțești, producînd avarii în transporturi.*

LA MAREA SĂRBĂTOARE

Astăzi, de pe culmile celor douăzeci şi doi de ani de viaţă liberă, poporul nostru poate să vadă tot mai bine drumul străbătut în suişul continuu spre ţelurile înalte ale socialismului ; perspectivele spre care-l conduce cu înţelepciune partidul îi sînt tot mai clare.

Ne amintim cu emoţie atmosfera de entuziasm revoluţionar din august 1944. Iniţiind, organizînd şi conducînd insurecţia armată, Partidul Comunist Român s-a dovedit o dată mai mult păstrătorul şi continuatorul celor mai nobile tradiţii ale mişcărilor democratice şi revoluţionare ale poporului nostru, stegarul mîndriei şi speranţei noastre. Doborînd dictatura fascistă, poporul român, alăturîndu-se forţelor antihitleriste, a întors armele împotriva crîncenului său duşman, Germania imperialistă. Cot la cot cu ostaşii sovietici, ostaşii români au dat dovadă de pilduitor eroism, au zdrobit şi alungat dincolo de fruntarii trupele hitleriste-hortiste, continuînd acţiunile militare peste hotare şi participînd activ la eliberarea Ungariei şi Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a militarismului nazist.

În cei douăzeci şi doi de ani ce s-au scurs de atunci s-au petrecut uimitoare transformări politice, sociale şi economice, s-au făcut paşi de uriaş pe drumul revoluţiei culturale. Fosta ţară „eminamente agricolă" are astăzi o putere industrială de zece ori mai mare decît în 1938. Industrializarea socialistă — orientare fermă şi consecventă a partidului comunist încă din primii ani ai revoluţiei — dezvoltarea cu precădere a industriei grele şi-au arătat din plin roadele. Uzinele noi şi moderne, la nivelul tehnicii mondiale, ne aşează, în multe privinţe, alături de cele mai înaintate ţări ale lumii. A fost desfiinţată exploatarea omului de către om la oraşe şi sate. Unindu-şi ogoarele laolaltă, ţăranii şi-au făurit o viaţă nouă, cum nici nu cutezau să viseze odinioară. Stau mărturie cele peste un milion de locuinţe ce s-au construit în ultimii 15 ani la sate. Radioul, televizorul, motocicleta şi alte atribute ale vieţii moderne au pătruns ca un dat obişnuit în viaţa omului muncii de pe ogoare. Numărul impresionant de analfabeţi a rămas doar o amintire tristă.

Putem spune fără teama de a greşi că entuziasmul de acum douăzeci şi doi de ani a crescut o dată cu bunăstarea poporului. Generaţia lui 23 August, astăzi în floarea vîrstei, urmează cu sfinţenie exemplul părinţilor. Alături de cei maturi, ea munceşte cu avînt, pentru realizarea obiectivelor celui de-al IX-lea Congres al Partidului. Căci în viitor vom face paşi mai mari către luminoasele noastre ţeluri. În 1970, economia ţării va fi de 17 ori mai puternică decît în 1938. De-a lungul şi de-a latul ţării vor răsări noi combinate înzestrate cu tehnică modernă. În 70 de raioane vor lua fiinţă centre industriale importante, izvoare ale progresului şi bunăstării. Pămîntul va da rod mai bogat, căci industria va înzestra agricultura cu mai multe maşini şi îngrăşăminte chimice, omul muncii de la ţară putînd astfel să-şi facă munca mai spornică. La fel ca şi pînă acum, rezultatele muncii se vor răsfrînge, negreşit, asupra nivelului de trai.

Cine priveşte cifrele cincinalului are în faţă însăşi imaginea minunată a viitorului. Aproape un milion de oameni ai muncii de la oraşe vor intra în cele 300 000 de apartamente ce se vor construi în anii cincinalului. Un mare număr de ţărani cooperatori îşi vor înălţa case noi. Faţa satelor construite după o linie modernă se va apropia treptat de cea a oraşelor. Toate cele cuprinse în plan se vor împlini, aşa cum s-a împlinit pînă acum tot ce a spus partidul.

Trăim vremuri epocale. Călăuzit de învăţătura luminoasă a partidului, poporul român îşi făureşte o istorie nouă, istoria înfloririi continui a patriei, a bunăstării şi a fericirii omului. Umăr la umăr, tineri şi vîrstnici muncesc cu încredere neţărmurită în viitor, o încredere bazată pe realizările obţinute în cei 22 de ani de viaţă liberă, de muncă creatoare.

Marile transformări economice şi social-economice care au schimbat cu desăvîrşire faţa ţării au întărit, în mod firesc, voinţa poporului nostru de a trăi în pace şi înţelegere cu toate popoarele. De aceea întreaga politică externă a României noi, socialiste, se întemeiază pe principiile egalităţii în drepturi, ale respectării independenţei şi suveranităţii, ale neamestecului în treburile interne, pe condamnarea hotărîtă a politicii agresive a imperialismului.

Ziua de 23 August, ziua eliberării de sub jugul fascist, este un prilej de mare bucurie pentru întreg poporul nostru, dar şi de înzecire a forţelor în vederea dobîndirii de noi şi măreţe victorii. Înfăptuirile celor 22 de ani de viaţă nouă dovedesc că numai socialismul descătuşează cu adevărat forţele creatoare ale poporului, că numai luîndu-şi soarta în propriile lor mîini popoarele pot să-şi deschidă larg calea spre bunăstare şi fericire.

Şerban Nedelcu

ION BĂNUŢĂ: Ani de aur

Bună dimineaţa ani de aur!
M-am dus, iubind, prin cer şi văgăuni
să văd Cetatea din argintul zilei
pămîntul să rodească noi minuni.

Miracole din basme româneşti
se-adună sus, înnobilînd Ceahlăul.
şi spicele de vînt, de soare,
înlătură din drama lumii răul.

Uzinele cu gîturi de girafă
adulmecă văzduhul pînă-n astre
aruncă puii peste margini albe
ambasadori frumoşi ai vremii noastre.

Bună dimineaţa ani de aur!
În România-s visele din vis
se-aprinde veacul pe stindarde
Socialismul poarta şi-a deschis.

Oamenii cresc o dată cu construcţiile

Au trecut cinci ani de cînd, conform Directivelor Congresului al VIII-lea al partidului, lîngă Galaţi, pe dealul Mălina au început lucrările de construcţie a marelui combinat siderurgic care, în etapa finală, va produce peste 4 milioane tone de oţel anual. Îndată după deschiderea şantierului, de pe tot cuprinsul ţării au luat drumul Galaţilor mii şi mii de oameni. Prin munca lor entuziastă combinatul a început să prindă contur ; primul obiectiv — laminorul de tablă groasă — e de pe acum o mîndrie a constructorilor, altele — furnalele şi oţelăria — se află încă în curs de execuţie. Lucrînd pe acest mare şantier, constructorii n-au transformat numai peisajul de la marginea Galaţilor, ci au trecut ei înşişi printr-un proces de transformare : spre mai bine, spre perfecţionare şi împlinire. Căci pentru ei şantierul de la Galaţi este nu numai un loc de muncă, ci şi o şcoală.

Am dorit să aflăm de la mai mulţi constructori de pe şantier ce au însemnat Galaţii în viaţa lor. Le-am adresat trei întrebări :

1. Cu ce v-aţi ocupat înainte de venirea pe şantier ?
2. Ce a însemnat pentru dumneavoastră munca la combinat ?
3. Ce intenţionaţi să faceţi după ce construcţia combinatului se va termina ?

Iată răspunsurile primite :

Nicolae Afteţ : 1) Am lucrat ca excavatorist. Cred că în ultimii 15 ani n-a existat în ţară mare şantier unde să nu fi fost şi eu cu excavatorul meu.

2. Eu sînt de lîngă Galaţi. Am părăsit aceste locuri imediat după război, atunci cînd totul era o ruină. M-am întors o dată cu deschiderea şantierului, hotărît să contribui, după puterile şi experienţa mea, la ridicarea acestei unităţi industriale care va da o nouă strălucire întregii regiuni. Era o dimineaţă caldă de vară, ca şi azi, cînd am intrat cu excavatorul în acest loc unde abia se terminase recoltatul grîului. Am săpat primul metru cub din fundaţia combinatului. Mi s-a făcut această cinste : să inaugurez eu lucrările. Dar partea festivă a trecut repede. Pe şantier veneau mereu oameni noi, tineri care trebuiau calificaţi. Am o mare mulţumire cînd îi văd azi cum lucrează pe excavator şi mai ales cînd aflu că cei mai mulţi dintre foştii mei elevi au devenit fruntaşi în întrecerea socialistă. De altfel, ei nu se sfiesc să se ia la întrecere şi cu mine. Paralel, a trebuit să mă ocup însă şi de propria mea perfecţionare. Pe şantier au fost aduse nişte macarale de mare productivitate (ridică 50 de tone), dar şi foarte complicate la manevră.

3. Nu mai plec. M-am întors într-un oraş nou care mă atrage irezistibil. M-am îndrăgostit „la bătrîneţe" de locurile natale. După încheierea lucrărilor de construcţie am să rămîn în continuare ca macaragiu la combinat. Am primit o locuinţă frumoasă în noul cartier Ţiglina. Fiica mea e elevă la liceul de muzică ; cîntă la vioară.

Ion N. Ion : 1. Eu sînt ţăran din cîmpia Bărăganului ; sau mai bine zis am fost.

2. Am venit la Galaţi să muncesc cu lopata, peste vară, să strîng ceva bani şi să mă-ntorc acasă. Într-o zi am fost, însă, întrebat dacă nu vreau să învăţ o meserie. N-am zis nu. Am intrat la şcoala de calificare. La început mi se părea greu, îmi ziceam că tot mai bine e acasă. Apoi a început să-mi placă meseria. Era greu, dar mi-am dat seama că merita să mă străduiesc. Şi nu mai puteam de bucurie cînd tovarăşul instructor mă lăuda. La terminarea cursului mi s-a dat diploma pentru macarale pe pneuri şi pe şenile. Dar eu am insistat să mă examineze şi pentru poduri rulante, întrucît le-am învăţat manevrarea în orele libere. N-au avut ce face. M-au examinat şi... asta e.

3. Pînă acum, eu locuiam la Galaţi, nevastă-mea la ţară. În vara asta ne mutăm definitiv aici. Tovarăşii din conducere mi-au promis o locuinţă în bloc... Rămîn, mi-am găsit un rost, o meserie care-mi place, mă simt bine, lumea mă apreciază.

Alexandru Buşilă : 1. Am terminat liceul în Galaţi. În 1957 am încercat să intru la facultate, dar n-am reuşit. Descurajat, am lucrat în diferite locuri în oraş. La vîrsta de 23 de ani nu-mi găsisem încă drumul.

2. Am intrat muncitor necalificat pe şantierul combinatului chiar de la începutul lucrărilor, acum cinci ani. Voiam să muncesc, să învăţ o meserie. Prima dată am lucrat pe excavator cu Nicolae Afteţ. Acest om de o bunătate rară m-a făcut să descopăr în mine resurse pe care nici nu le bănuiam. Am lucrat apoi pe toate maşinile folosite în construcţii. Am fost promovat în funcţia de tehnician. Soţia mea lucrează tot aici, pe şantier : e contabilă.

3. Cu această întrebare, intraţi în domeniul visurilor mele. Munca pe şantier m-a încurajat. Am învăţat să muncesc, să răspund de ceea ce fac, să fiu perseverent. Am să încerc din nou să intru în facultate. Cred că acum voi reuşi. Dacă voi deveni inginer, mă voi ocupa de utilajele din construcţii pe oricare şantier, în oricare colţ de ţară.

Ing. Ion Veştemean : 1. Sînt inginer electrotehnic.

2. Am fost transferat la Galaţi pentru a conduce şi îndruma munca la unele agregate automatizate pentru construcţii. Se cunoaşte metoda „clasică" de fabricare a betoanelor în betoniere repartizate pe fiecare lot, unde munca este manuală, destul de grea în unele locuri sau uşurată prin procedee de mică mecanizare în altele. Ei bine, aici, la Galaţi, tot betonul necesar se fabrică în fabrici centralizate, complet automatizate, în care procesul tehnologic se comandă de la pupitru. Pot să vă spun că la una din aceste fabrici operator este o femeie-tehnician, lucru de neconceput în vechile condiţii, cînd era nevoie în primul rînd de efort fizic. E vorba deci de o muncă mult mai uşoară, dar cu mult mai multe exigenţe în ce priveşte pregătirea profesională a personalului de întreţinere a utilajului şi reţelelor de automatizare. În acest loc, unde pînă mai ieri problemele se rezolvau fără participarea unui specialist cu studii superioare, a devenit necesară prezenţa inginerului electrotehnic care îndrumă şi supraveghează întreaga activitate.

3. Nu ştiu încă. E prea devreme.

Gheorghe Secară : 1. Ultimul loc de muncă ? De fapt... Mi-e cam greu să vă spun de unde vin : de la închisoare. Fusesem condamnat pentru huliganism. Provocasem scandaluri.

2. Cînd am venit pe şantier mă temeam la tot pasul că oamenii se vor feri de mine. Ei aveau un trecut fără pată. Au trecut cinci ani de cînd lucrez aci. Poate că oamenii au simţit şi ei marea mea dorinţă de a mă întoarce în rîndul lor. Mi-au arătat o încredere crescîndă care a culminat cu faptul că mi s-a încredinţat conducerea unui curs de calificare pentru excavatorişti ; mă ştiau un bun meseriaş şi m-am străduit să nu-i dezamăgesc. Cînd un elev de-al meu, un băiat tînăr mi-a mulţumit pentru meseria care a învăţat-o de la mine, am simţit că sînt din nou om.

3. Rămîn. Aici, la Galaţi, mi-am regăsit rostul, demnitatea.

Arcadie Balint : 1. Din 1956 am lucrat la Hunedoara ca lăcătuş montator. Am montat, cu brigada din care fac parte, patru caje la laminorul bluming, opt caje la laminorul de sîrmă şi patru caje la laminorul de profile mici.

2. Aici, la Galaţi, am lucrat la montarea cajei de la laminorul de tablă groasă. Peste cîtva timp vom începe să montăm celelalte laminoare. Ce înseamnă pentru mine Galaţii ? O etapă în pregătirea mea de constructor.

De aici voi pleca pe alt şantier. Aşa o voi duce pînă la pensie, adică încă vreo 30 de ani. Rămîn constructor. Cu asta, cred că v-am răspuns şi la întrebarea a treia.

Andrei Dima

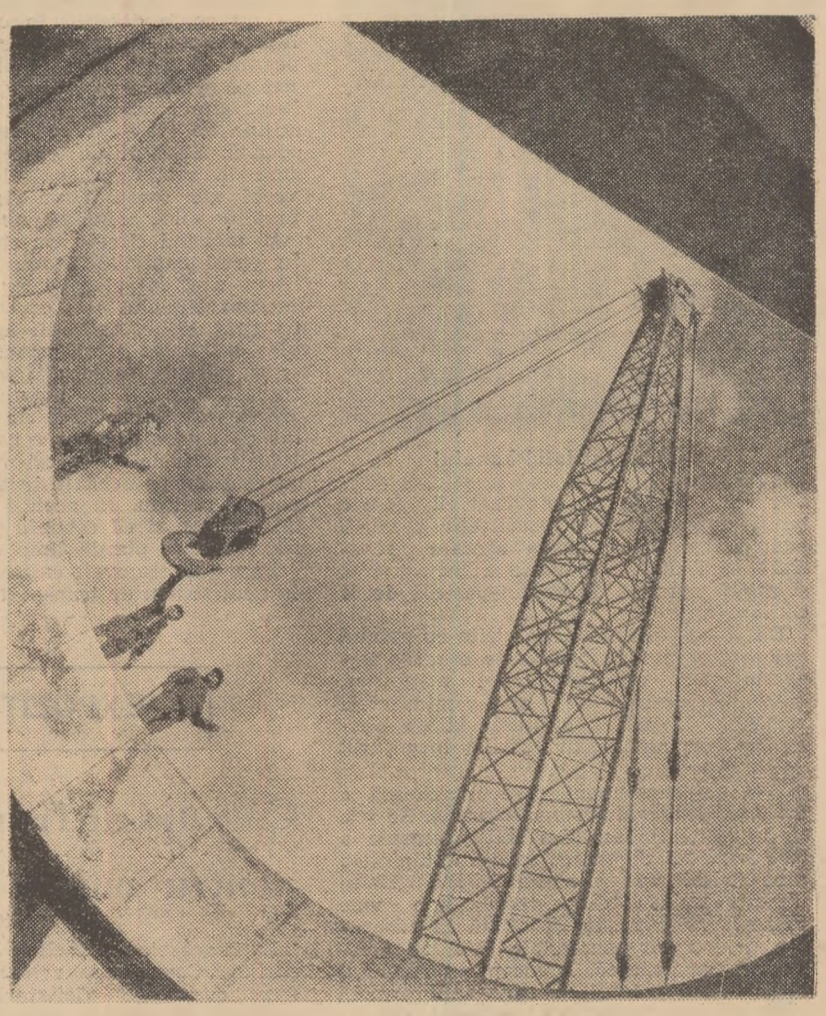

Şantierul siderurgic : halele de filtre

MERIDIANE SOVIETICE

Baccisarai – o privelişte din 1001 de nopţi

Cine spune Crimeea se gîndeşte, în primul rînd, la plaje întinse pe ţărmul unei mări de azur, la somptuoase vile şi palate albe, la flori şi soare arzător. Şi, într-adevăr, toate acestea sînt caracteristici indubitabile. Dar mai există şi o altă Crimee, la fel de interesantă, pe care o descoperă, însă, numai turiştii cărora le place să hoinărească. Este interiorul peninsulei, un loc unde nu cresc magnolii şi chiparoşi, unde peisajul este cîteodată monoton şi uneori chiar auster. Dar pentru cei care se pasionează de vestigii antice, nu poate fi loc mai pasionant.

Nu-i lipsit de interes să amintim, în treacăt, că Crimeea a fost populată încă din era paleolitică, adică de peste 100 000 de ani. Apoi, pe pămînturile ei s-au succedat valurile de taurizi, sciţi, sarmaţi, au luat naştere coloniile greceşti, au trecut legiunile romane, au poposit întreprizii neguţători genovezi care au durat fortăreţe şi turnuri de apărare în faţa cărora însăşi curgerea vremii se dovedeşte neputincioasă, oraşe-peşteri săpate în stînci inaccesibile...

Evident, în cursul unei singure vizite e imposibil de văzut toate urmele lăsate de civilizaţiile care s-au succedat în Crimeea.

Aripă din palatul hanului

Dar nu e mai puţin adevărat că foarte mulţi turişti arată o predilecţie specială pentru Baccisarai, ireala aşezare răsărită parcă dintr-o poveste a Şeherazadei şi aflată aproape de oraşul-peşteră de la Ciufout-Kale.

De obicei, turiştii încep vizita cu palatul hanului, care face realmente o mare impresie prin apartamentele-i magnifice, grădinile, jocurile de apă, minaretele graţioase. De altfel, în limba tătară Baccisarai înseamnă chiar „Palat înconjurat de grădini..."

Este un monument care marchează o întreagă epocă din istoria Crimeii. Se ştie că la sfîrşitul secolului XII peninsula a fost invadată de tătari, care au stăpînit-o pînă la sfîrşitul secolului XVIII. Hanii tătari şi-au ales drept reşedinţă o vale ascunsă între munţi şi aflată la răscrucea drumurilor comerciale. Aici au început să construiască, la începutul secolului al XVI-lea, palatul de care aminteam şi timp de 300 de ani i-au adăugat noi zidiri. Nomazi, tătarii nu aveau o arhitectură proprie. De aceea palatul a fost construit de arhitecţi străini: persani, turci, ruşi, italieni, invitaţi ai hanilor sau prinşi de război. În 1764, din ordinul hanului care domnea atunci, arhitectul iranian Omar a construit faimoasa „Fîntînă a lacrimilor" pe mausoleul mult iubitei Dilare-Bikeci. Cine a fost, însă, această femeie nu se ştie, aşa cum nu se cunoaşte mai nimic nici despre celelalte frumoase prizoniere ale haremului interzis privirilor străine. În 1787, Ecaterina a II-a (între timp Crimeea fusese alipită la Rusia) a dat ordin să fie restaurate pînă în cele mai mici amănunte numeroase apartamente ale palatului, pe care l-a vizitat împreună cu împăratul Austriei Iosif al II-lea şi cu ambasadorii Angliei şi Franţei.

De la Baccisarai la Ciufout-Kale nu sînt mai mult de trei kilometri, dar spre a ajunge la oraşul-peşteră turiştii urcă o potecă abruptă. Efortul merită totuşi făcut, deoarece dintr-o dată vizitatorul se pomeneşte în faţa unei stînci uriaşe, de 150 metri înălţime. În această stîncă sînt ascunse porţile sudice ale oraşului, spre care duce o trecere strîmtă şi sinuoasă săpată în roca dură. Vrăjmaşii care cutezau să se aventureze acolo erau sortiţi unei morţi sigure, potopiţi de o ploaie de săgeţi, pietre şi plumb topit.

De cealaltă parte a porţilor se află un alt culoar, la fel de strîmt, care duce spre o platformă de pe care se văd patru rînduri de peşteri, utilizate probabil ca depozite de arme şi cazărmi pentru soldaţi.

În oraşul propriu-zis mai există cîteva ruine ale unor foste case de locuit, ale unei biserici şi ale unor moschei. O conductă de apă din ceramică a funcţionat pînă în veacul al XVI-lea.

TRANSPORTURI URBANE

Cu tramvaiul sub pămînt

La Riga, tramvaiele nu vor mai circula pe pămînt, ci sub pămînt, ca metroul. De elaborarea noului mijloc de transport s-a ocupat institutul „Latghiprogorstroi" din localitate. Ce urmăresc gospodarii oraşului prin modificarea traseelor bătrînului tramvai?

Viteza medie a mijloacelor de transport în comun — tramvaie, troleibuze, autobuze — nu poate depăşi în centrul oraşului Riga, cu străzile sale înguste, 15 kilometri pe oră. Această împrejurare i-a determinat pe specialişti să caute noi posibilităţi. După cîteva experienţe ei au realizat un mijloc de transport pe şenile, cu viteză sporită. Este soluţia tramvaiului subteran care în cartierele centrale, şi cele mai vechi ale oraşului va circula printr-un tunel de mică adîncime, numai zece metri.

Şi metroul circulă, se ştie, sub pămînt. În cazul capitalei letone tramvaiul subteran are, însă, unele avantaje faţă de metrou. Tunelul este construit „la zi", ca un şanţ adînc, ce va fi apoi acoperit cu plăci solide de beton armat peste care va putea circula orice alt vehicul terestru. În cartierele noi ale oraşului tramvaiul va ieşi la suprafaţă. Calculele făcute au arătat că cheltuielile de construire a tunelului vor fi de 1,5—2 ori mai mici faţă de construirea pe aceeaşi distanţă a unui tunel de metrou. În acelaşi timp, călătorii nu vor trebui să coboare prea adînc sub pămînt şi să piardă timp cu traversările.

Parcul de tramvaie existent va fi adaptat la noul sistem de transport.

EXPOZIŢII

Concurs de frumuseţe... pentru maşini

Luna aceasta se deschide la Moscova expoziţia „Construcţia artistică-66" care va face cunoscute vizitatorilor progresele realizate de estetica tehnică în întreprinderile sovietice.

Ideea conducătoare a expoziţiei este că frumosul şi utilul trebuie să meargă mînă în mînă. Preocupat de proiectarea utilajului pentru producţie, artistul trebuie să aibă permanent în vedere faptul că estetica maşinilor şi aparatelor este o condiţie obligatorie a perfecţiunii lor tehnice, a unui efect economic maxim. De altfel, practica a arătat de nenumărate ori că aplicarea principiilor esteticii tehnice contribuie la scăderea preţului de cost al utilajului de producţie. Expoziţia va prezenta un mare număr de maşini-unelte, aparate şi instrumente create cu participarea esteticienilor. Toate sînt frumoase, economice şi foarte uşor de manevrat.

Conform legilor esteticii tehnice, organizarea complexă a locului de producţie prevede, în afară de aspectul atractiv al utilajelor, organizarea unui iluminat şi ventilaţii moderne, lupta împotriva zgomotului şi vibraţiilor, alegerea cît mai judicioasă a culorilor din incinta întreprinderilor şi asigurarea unor mijloace expresive de informare. În condiţiile de astăzi, cînd se trece pe scară largă la automatizarea proceselor de producţie, esteticienii au datoria să facă locul de muncă cît mai atrăgător, să „umanizeze" tehnica. Specialiştii folosesc în soluţionarea acestor probleme datele oferite de o nouă ştiinţă, ergonomia, care studiază modul cum se influenţează reciproc omul şi mediul sub aspect psihologic, fiziologic şi igienic. Iată de ce o parte a expoziţiei va prezenta aspecte concrete ale legăturii dintre ergonomie şi construcţia artistică.

Artiştii constructori îşi aduc aportul şi la realizarea după legile esteticii a unor mijloace de transport (avioane, automobile, autobuze, nave maritime şi fluviale, vagoane de tramvai şi cale ferată), unelte agricole şi maşini rutiere (tractoare, excavatoare, maşini de săpat şanţuri, maşini de recoltat bumbac etc.). La elaborarea lor se ţine seamă în egală măsură de interesele călătorilor, ale conducătorului vehiculului şi personalului auxiliar. Vizitatorii expoziţiei vor putea viziona modelele cele mai izbutite de mijloace de transport, maşini agricole şi rutiere.

Un loc important va fi rezervat obiectelor de uz casnic construite în conformitate cu principiile esteticii tehnice. Vor fi prezentate noi modele de aparate de radio, magnetofoane, aparate de telefon, televizoare, frigidere, mobilă şi multe altele.

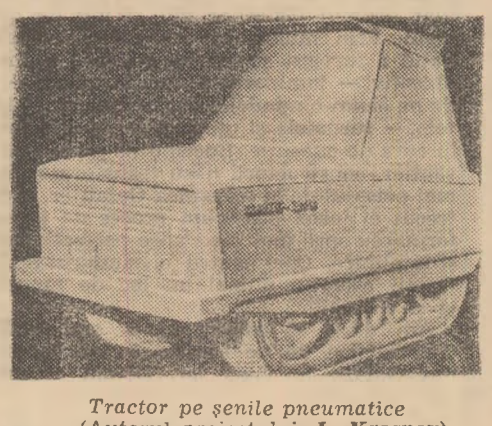

Tractor pe şenile pneumatice
(Autorul proiectului: **L. Krasnov**)

Dar domeniul construcţiei artistice include şi ambalajele pentru mărfuri. Expoziţia va prezenta modele de ambalaje estetice, economice şi uşoare. În acelaşi sector vor fi prezentate mostre de grafică industrială: prospecte, etichete etc.

În sfîrşit, expoziţia va populariza literatura ştiinţifică de informare editată de Institutul unional de cercetări ştiinţifice în domeniul esteticii tehnice. Este vorba în primul rînd de buletinul ilustrat „Estetica tehnică" şi „Scurtă metodică a construcţiei artistice".

RAŢIONALIZARE

Electronica conduce

În R.S.S. Letonă există astăzi o întreagă reţea de instituţii care folosesc metode matematice şi maşini de calculat electronice, instalaţii de măsură şi control şi alte mijloace moderne de transmitere a informaţiilor, pentru a mecaniza şi automatiza activitatea intelectuală de rutină în vederea unei mai bune planificări şi dirijări a producţiei. Biroul central de proiectare al Ministerului pentru construcţia de aparataj şi mijloace de automatizare al U.R.S.S. ajută întreprinderile de sub jurisdicţia sa să-şi dezvolte un sistem complet de metode avansate de conducere. Matematicienii şi tehnologii săi elaborează programe pentru aparatele de calcul şi schemele unui flux unitar de informaţii.

La Centrul de calcul al Universităţii din Riga sînt prelucrate, cu o maşină electronică, date din diverse întreprinderi ale capitalei letone, dar şi din Kiev, Vilnius şi Kazan. De curînd s-a asociat acestei reţele şi Uzina de maşini de găurit de mare precizie din Moscova.

Exemplul de la Riga nu este unic, deşi utilizarea sistematică a metodelor cibernetice în planificarea şi conducerea economiei naţionale se află încă la primii paşi. Tot mai multe întreprinderi sovietice adoptă aceste metode pentru a realiza o conducere operativă, cerută de volumul crescînd al producţiei şi de nivelul mai ridicat al organizării şi al tehnicii, care implică complicate relaţii interne şi externe, calcule, informaţii.

În prezent circa 200 de institute ale Academiei de ştiinţe şi departamentale se ocupă cu metodele ştiinţifice de conducere în întreprinderile industriale, comerciale şi de transport. În aproape 150 de mari întreprinderi funcţionează staţii de calcul şi dispeceri automaţi.

Uzina de freze din Moscova, care fabrică 3 000 de tipuri de unelte, a devenit pionierul metodelor cibernetice de conducere. Dacă nu ar fi introdus instalaţii electronice de calcul, ar fi avut nevoie de un personal administrativ de cinci ori mai numeros pentru a-şi putea calcula şi pregăti creşterea rapidă a producţiei.

Se înmulţesc şi întreprinderile care folosesc propriile lor calculatoare electronice pentru munca de proiectare şi construcţii. Astfel, la uzina „Elektrosila" din Leningrad s-au calculat în numai 50 de ore cei 153 000 de parametri ai unui generator de 300 000 kW, operaţie care a fi ocupat mai înainte multe săptămîni cîţiva salariaţi calificaţi. Iar la uzina „Ordjonikidze" din Moscova, unde se fabrică maşini-unelte speciale, capacitatea de producţie a crescut cu 15 la sută datorită metodelor matematice şi unui calculator electronic.

Fără cuvinte.

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

Aurul Kazahstanului

Într-o caldă zi de vară, păstorul Ianem Eghizbaiev din sovhozul Algabas a găsit pe malul nisipos al unui riuleţ de munte nişte grăunţe metalice care luceau ca aurul. A luat o mînă de nisip şi l-a spălat pe o piele de oaie. Într-adevăr, era aur!

De atunci, adică de cîţiva ani, în sudul Kazahstanului au fost prospectate mai bine de 700 de zăcăminte, iar în R. S. S. Kazahă au fost construite multe întreprinderi specializate în extracţia aurului. S-a găsit aur pînă şi în regiunea Alma-Ata (socotită odinioară fără perspective) şi încă într-o asemenea măsură încît a justificat deschiderea unei mine mari. În ultimul timp s-a anunţat descoperirea unui zăcămînt într-un horn îngust din munţii Han-Tengri şi a unor rezerve foarte bogate în regiunea Semipalatinsk. În unele locuri procentul de aur din roca mineralieră este de cinci-şase ori mai mare decît în mod obişnuit. De multe ori se găsesc pepite de mărimi impresionante. Un geolog a găsit chiar una de 13 kilograme.

După cum arată „Kazahstanskaia Pravda", în următorii cinci ani cantitatea de aur extras în republică va spori cu peste 50%. Minerii primesc utilaj modern: excavatoare de ultimul tip, autocamioane de 25 de tone pentru exploatările la zi, foreze perfecţionate şi benzi rulante de mare randament.

arta

CINEMA

Țăran și rege

Personajul plin de căldură și omenie al bătrînului țăran gruzin Gheorghi Maharașvili, pe care actorul Sergo Zakariadze l-a creat în filmul „Tatăl soldatului", uimește prin profunzimea, prin bogăția culorilor vitale și printr-un farmec realmente irezistibil. Personaj eminamente național, gruzin pînă-n măduva oaselor, el este totuși, în același timp, un tip universal și a fost adoptat fără reticențe nu numai de spectatorii sovietici, ci și de cei din alte țări în care filmul a rulat cu succes. Sergo Zakariadze povestește, cu umor, că în Grecia i s-a spus că Maharașvili e un grec tipic, în Franța că este un fel de Colas Breugnon, în Japonia că are un caracter tipic japonez...

Bătrînul Maharașvili, care a purtat demn greul războiului și și-a văzut feciorii murind, se află, pe bună dreptate, în fruntea galeriei de personaje interpretate de admirabilul actor gruzin ; factorul poștal din „Ultima zi — prima zi" —, rol pentru care Zakariadze a fost distins cu premiul de interpretare masculină la Festivalul unional din 1960 —, comandantul de oști Bagration („Kutuzov"), perfidul cneaz Sadiman („Gheorghi Saakadze"). În total, Sergo Zakariadze are, pînă acum, la activul său șaisprezece filme.

Dar el este și un mare actor de teatru. Ca și pe ecran, el a creat și pe scenă o largă gamă de personaje : Uriel Acosta și marinarul Rîbakov, boierul Șuiski și Oedip, pictorul Pirosmanișvili și, recent, regele Lear.

Acum, Sergo Zakariadze este angajat într-un nou film, pe care îl realizează tot în regia lui Siko Dolidze („Tatăl soldatului"). Filmul se va numi „Sub cerul creat pentru om" și este consacrat satului gruzin și transformării lui în anii puterii sovietice.

Acțiunea se petrece în timpul colectivizării, perioadă complexă, dominată de ascuțite conflicte sociale.

Regizorul Siko Dolidze este și autorul scenariului, la care a lucrat timp de cîțiva ani. Dar ultima variantă a fost definitivată abia cînd au început filmările.

Sergo Zakariadze interpretează figura tragică, contradictorie a țăranului Almashan care se opune schimbărilor, refuză să accepte viața nouă.

Partenera lui Zakariadze este populara actriță Leila Abașidze, care interpretează rolul servitoarei Nino, luată de mică în casa lui Almashan.

Sergo Zakariadze

Pe gheața subțire

Romanul cu același titlu al lui Gheorghi Brianțev (tradus și în românește) este ecranizat acum la „Mosfilm", într-o producție în două serii.

Acțiunea se petrece — se știe — deopotrivă în perioada antebelică și în timpul războiului.

În urma unei operații complicate, încununată de succes, cîțiva cekiști demască un mare grup de spioni, contracarîndu-le acțiunile criminale. Dar dintr-o greșeală un dușman inteligent și periculos, Dunkel, le scapă. Mai tîrziu, în anii războiului, Dunkel, alias colonelul Fidler, alias „ilegalistul" Ugriumii, își încrucișează iar drumul cu acela al eroilor filmului.

Urmînd firul acestei acțiuni, regizorul D. Viatici-Berejnih pune accentul principal pe psihologia, pe gîndurile și pe motivarea faptelor personajelor. Ceea ce face ca filmul să depășească limitele aventurii și senzaționalului, intrînd în terenul analizei psihologice.

„Pe gheața subțire" are foarte multe personaje : peste cincizeci. Dar acțiunea se reazămă mai ales pe trei dintre ele, trei prieteni : Dmitri Braghin, rol interpretat de actorul V. Korșunov, Andrei Trapeznikov (A. Eibojenko) și Ghennadi Bezrodnîi (F. Iarovski).

Un important rol feminin, acela al Oksanei, soția lui Bezrodnii este deținut de Izolda Izvițkaia, pe care o vom revedea cu plăcere după o absență îndelungată de pe ecran.

„Pe gheața subțire" ne va prilejui, de altfel, și o reîntîlnire plăcută cu actorii Nikolai Krucikov și Gleb Strijenov care, cum subliniază presa de specialitate, realizează mari creații în roluri de mică întindere. Cel dintîi interpretează un rol de țăran hrăpăreț, Parokonnîi, care la început acceptă „noua ordine" fascistă, pentru ca apoi să înțeleagă toată gravitatea decăderii sale morale. Această tardivă trezire a conștiinței aprinde în el scînteia omeniei. Gleb Strijenov dă viață pe ecran doctorului Falkenberg.

Interpreți : cei mai mari fizicieni

Căci e vorba de o istorie cinematografică a fizicii moderne, prezentată în cadrul unui film de popularizare științifică intitulat : „Omul și atomul". Autorii acestui film și-au asumat, însă, ceva mai mult decît rolul de simpli înregistratori ai unor fapte mai bine sau mai puțin bine cunoscute. Ei și-au propus să găsească sensurile filozofice ale dezvoltării unei științe care exercită o influență atît de hotărîtoare asupra destinelor omului din veacul nostru.

Ziaristul Gheorghi Ostroumov și realizatorul Kirill Dombrovski au urmat, de aceea, cu o extremă minuție evoluția acestei științe în ultimii zeci de ani. Așa se face că eroii acestei „drame de idei" sînt personalități prestigioase ca Henri Becquerel, Pierre și Marie Curie, Albert Einstein, Ernest Rutherford, Niels Bohr, Enrico Fermi, Robert Oppenheimer și o sumă de celebri savanți sovietici, printre care marele Igor Kurceatov.

Documentarul stăruie cu mult dramatism asupra momentului cînd descoperiri care erau o apoteoză a spiritului uman s-au transformat treptat într-o primejdie pentru omenire. Imagini dramatice evocă prima încercare a unei bombe atomice, pe un poligon ținut pe atunci în cel mai mare secret și cu puțin timp înainte de conferința de la Potsdam.

„Omul și atomul" e un scurt metraj ; dar în cincizeci de minute cît durează el izbutește să spună cît un întreg volum de istorie a fizicii atomice din ultima jumătate de veac. El prezintă, deopotrivă, problemele care s-au ridicat în fața întemeietorilor acestei ramuri a fizicii moderne și în fața omenirii considerate în ansamblul ei, fiind astfel, în același timp, un film despre marea și fantastica răspundere a savanților pentru destinele umanității, despre război și despre pace.

Ultimele secvențe insistă asupra utilizării pașnice a energiei atomice : centrale atomoelectrice, atomul în apărarea sănătății omului, experiențe pentru controlul sintezei termonucleare. Ele au fost turnate în U.R.S.S., țară care, cum se știe, are mari și memorabile înfăptuiri pe acest tărîm.

Olga Lîsenko

Cariera Olgăi Lîsenko a început de pe băncile școlii și s-a consolidat în anii de studiu la Institutul de cinematografie, sub îndrumarea lui S. G. Gherasimov.

„Controlat — nu sînt mine" e titlul celui mai recent film cl ei ; Olga Lisenko a interpretat principalul rol feminin. Este un episod din anii celui de-al doilea război mondial, care a îngăduit tinerei actrițe să creeze chipul emoționant al unei eroine neînfricate. Cu atît mai emoționant cu cît e conturat cu naturalețea izvorîtă dintr-un talent autentic.

TEATRU

Spectacole estivale

Vara este pentru teatrele din Moscova un anotimp consacrat prin excelență turneelor. De aceea, și vara asta, ca și în alți ani, colectivele teatrelor moscovite s-au despărțit pînă la toamnă de publicul lor obișnuit plecînd în Siberia, Ural, Asia Centrală, Caucaz etc. Scenele pe care le-au părăsit temporar n-au rămas, însă, goale. Ele găzduiesc actori din alte orașe, veniți să-și prezinte arta exigenților spectatori din capitală.

Astfel, moscoviții au văzut pînă acum, în cursul actualei stagiuni estivale, trupa teatrului de dramă „Ivan Franko" din Kiev, trupa din Celiabinsk și Teatrul de operetă din Sverdlovsk. În momentul de față aceste trupe se află fie la Leningrad, fie în republicile baltice sau în Bielorusia, iar teatrele din capitala U.R.S.S. și-au deschis larg porțile pentru alți oaspeți.

Opera din Sverdlovsk se produce pe vasta scenă a Palatului Congreselor din incinta Kremlinului. Cu alte prilejuri, moscoviții au arătat că știu să prețuiască cum se cuvine munca talentatului ansamblu de operă din Sverdlovsk, aplaudînd călduros spectacolele cu „Hovanșcina" de Musorgski, baletul „Spartacus" de Haciaturian sau „Boema" de Puccini. De data aceasta, opera din Sverdlovsk a venit cu „Tragedia optimistă" de Holminov, care evocă o pagină glorioasă din istoria luptei pentru instaurarea puterii sovietice.

Un public extrem de entuziast atrag spectacolele teatrului de dramă gruzin. Acesta a venit la Moscova cu un repertoriu foarte variat : piese clasice, gruzine și rusești, piese de autori moderni de peste hotare ; „Ciocîrlia" de Anouilh și „Copacii mor în picioare" de Casona și două ecranizări după nuvelele tînărului scriitor gruzin Nodar Dumbadze : „Văd soarele" și „Bunica, Ilico, Ilarion și eu". De altfel, nuvelele lui Dumbadze sînt bine cunoscute în toate republicile sovietice și au adus anul acesta autorului premiul Comsomolului. În special se bucură de favoarea publicului spectacolul „Bunica, Ilico, Ilarion și eu". Se spune că familii întregi vin de la sute de kilometri depărtare ca să-l vadă.

Oricum ar sta, însă, lucrurile este sigur că la Moscova teatrul gruzin îl joacă cu casa închisă.

Ceea ce nu-i puțin lucru pentru o stagiune estivală.

COREGRAFIE

„Beriozka" în Australia

Cunoscutul ansamblu coregrafic feminin „Beriozka", condus de Nadejda Nadejdina, a făcut recent un turneu prin principalele orașe din Australia.

Succesul de care s-a bucurat este elocvent oglindit de elogioasele cronici publicate de presa australiană. „De la turneul de acum șapte ani al Teatrului Mare, Canberra n-a mai văzut un ansamblu atît de desăvîrșit" — a scris, de pildă, „Canberra Times". Pentru australieni cuvîntul „mesteacăn" (beriozka înseamnă mesteacăn în limba rusă N.R.) nu spunea nimic pînă cînd au făcut cunoștință cu ansamblul sovietic".

În alt ziar, „Daily News", criticul John Cornell, ale cărui opinii se bucură de multă autoritate în cercurile de specialitate australiene, explica și el pe un ton admirativ că nu putea să înțeleagă de ce copacul argintiu, înalt și zvelt, înseamnă atît de mult pentru ruși. „Dar cînd le-am văzut pe fetele rusoaice dansînd cu atîta grație, m-am gîndit fără voie la mesteceni".

Aprecierile de mai sus exprimă, de altfel, un sentiment general al spectatorilor australieni, cuceriți de arta dansatoarelor sovietice, de grația și frumusețea lor.

Multe cuvinte elogioase au fost scrise și despre omogenitatea și simțul artistic al ansamblului, subliniindu-se că nu e vorba numai de perfecțiune tehnică („deși aceasta e împinsă pînă la un punct de unde încetează să mai fie sezisabilă"), ci de o artă autentică, dătătoare de înalte satisfacții estetice. De altfel, chiar numai titlurile ziarelor sînt revelatoare în acest sens : „Salturi și poezie", „Dansatoarele ruse — adevăr curat", „Poezia în mișcare".

Conducătoarea ansamblului, Nadejda Nadejdina, s-a aflat în permanență în centrul atenției specialiștilor. Experiența ei a constituit un adevărat obiect de studiu, față de care s-a arătat mult interes.

Turneul australian al ansamblului „Beriozka" s-a încheiat astfel cu un bilanț remarcabil.

IN FAMILIA DRAMATURGULUI

— Din orice fleac faci o tragedie.

ȘTIINȚA

ASTRONAUTICĂ

Vom întineri în spațiu?

Natura elastică a timpului, afirmată de **teoria relativității**, îi fascinează de mai **mult timp pe** autorii de literatură științifico-fantastică. În romanele și povestirile **lor astronauții** călătoresc cu viteze apropiate **de viteza** luminii pînă la sisteme **planetare îndepărtate** și ajung la destinație doar puțin mai bătrîni, dar perfect conștienți că pentru cei de pe Pămînt au devenit personaje pierdute în istorie.

Aceste fenomene nu-i mai preocupă astăzi, însă, numai pe scriitorii de anticipații, ci și pe savanții care studiază vitezele apropiate de cea a luminii, deoarece altfel nu se poate ajunge pînă la stele. Pentru a atinge astfel de ținte, omul va trebui deci să străbată nu numai spațiul, ci spațiul și timpul. Cele două sisteme — nava și Pămîntul — au viteze și direcții deosebite. Diferențe similare există, de altfel, și în zborurile orbitale, dar ele sînt atît de mici încît efectele relativității rămîn nesemnificative. La vitezele și distanțele implicate în zborurile interstelare însă, timpul se încetinește pentru călătorul în spațiu.

Dilatarea relativistă a timpului se bazează matematic pe transformarea parametrilor de la un sistem în mișcare la altul. Teoria postulează că timpul măsurat de observator într-un sistem de referințe diferă de cel măsurat într-alt sistem în raport cu viteza. Pe măsură ce aceasta crește către viteza luminii, timpul se apropie de zero. Astfel, dacă ceasul de la bordul unei nave interstelare ar putea fi văzut de pe Pămînt, acele sale ar părea că se deplasează mai încet decît ale ceasurilor de pe planeta noastră și anume invers proporțional cu viteza, așa încît cînd aceasta ar fi de 99 la sută din viteza luminii, ceasul de pe navă ar fi încetinit la 0,14 din viteza celui de pe Pămînt.

Dilatarea timpului nu este numai un artificiu matematic, ci poate fi demonstrată și în lumea reală. Astfel, cînd un fascicul de particule nestabile este accelerat într-un sincrociclotron pînă la 6/10 din viteza luminii, perioada lor de înjumătățire crește cu 25 la sută, ceea ce arată că în asemenea condiții aceste infinitesimale „ceasuri" radioactive „funcționează" mai încet decît în sistemul nostru spațiu-timp.

Dar iată un exemplu concret despre felul în care ar acționa dilatarea în timpul unei călătorii interstelare. Să ne imaginăm lansarea unei nave cosmice spre o stea situată la o mie de ani-lumină, cu o accelerație constantă de 9,76 metri pe secundă. După 5 ani și jumătate măsurați la bordul navei, aceasta se va apropia de viteza luminii, după care își va încetini viteza în același ritm ajungîndu-și ținta după încă 5 ani și jumătate. În acești 11 ani pe Pămînt vor fi trecut însă... o mie de ani.

Unii savanți cred că teoria relativității este o construcție matematică ce nu poate fi aplicată organismelor vii. Alții spun, însă, că din moment ce, în conformitate cu una din axiomele biologiei, fiecare sistem biologic trebuie să fie compatibil cu legile fizicii, nu există nici un motiv ca procesele biologice să fie influențate de vitezele relativiste altfel decît cele nebiologice. De vreme ce dilatarea timpului acționează la nivel subatomic, este logic ca ea să acționeze și la nivel molecular.

În ce privește echipajul navei noastre ipotetice, funcțiile sale vitale nu ar fi tulburate, procesele fiziologice și psihice încetinindu-se în raport cu viteza. În timpul celor 11 ani de zbor, pentru echipaj evenimentele petrecute pe țintă în cursul ultimilor 1 000 de ani se vor desfășura accelerat pînă la jumătatea drumului, iar după aceea decelerat. De pe Pămînt, aceleași evenimente vor fi observate într-un ritm constant în cei o mie de ani care urmează lansării navei. În fine, echipajul va fi martorul următorului mileniu în cursul celor 11 ani necesari pentru a se reîntoarce. Fiziologic, însă, membrii lui vor fi îmbătrînit cu 22 de ani, în timp ce pe Pămînt vor fi trecut 2 000 de ani.

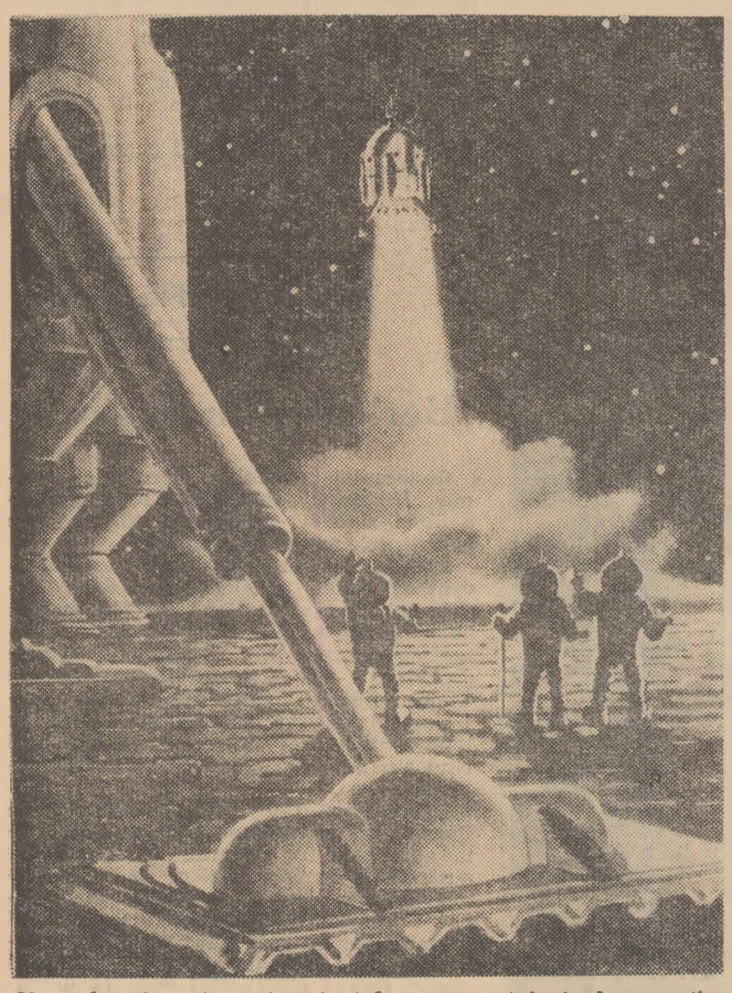

Un rachetodrom lunar imaginat de cosmonautul A. Leonov (în timpul liber desenator).

Fizicienii care se ocupă de propulsia fotonică (mișcarea cu ajutorul unui fascicul de lumină în spațiile unde nu există nici un obstacol) au calculat că se pot realiza și viteze mult mai mari decît aceea a luminii. În asemenea condiții, procesele fizice și biologice s-ar încetini atît de mult încît s-ar putea atinge orice punct cunoscut al Universului în decursul unei vieți omenești. Evident, aceste teorii ridică o mulțime de întrebări care nu au încă răspuns. Oare la viteza luminii funcțiile vitale se opresc sau există și excepții? Și ce se întîmplă la viteze mai mari? S-ar putea ca echipajul să întinerească?

Și mai există o întrebare interesantă, la care s-a răspuns teoretic. Ce va vedea echipajul unei nave cosmice în drum spre o stea îndepărtată? Cerul, care de pe Pămînt pare bătut în stele, va avea un aspect total diferit, dar nu din cauza modificării relațiilor spațiale dintre obiecte, ci ca urmare a unui fenomen fizic numit aberația luminii. La o viteză de aproape 90 la sută din aceea a luminii, porțiunea vizibilă din Univers în sensul deplasării se va îngusta pînă la un con de 30°, iar la 99 la sută stelele de pe întreaga emisferă vor apărea condensate și extrem de strălucitoare în interiorul unui con de numai 18°. Concomitent, culoarea aștrilor va deveni albastră. În spatele navei, imaginea se va estompa treptat dispărînd complet cînd nava va atinge viteza luminii.

ECOLOGIA PLANTELOR

Ritmuri exterioare și interioare

Se știe că frunzele plantelor tind spre lumină iar rădăcinile lor spre substanțele nutritive. Fiecare mișcare a plantelor spre atingerea acestor țeluri se caracterizează printr-un anumit ritm. Procesul de creștere este, de pildă, mai accelerat la venirea primăverii, pentru ca toamna să se încetinească, iar în timpul iernii să se întrerupă. Dar acestea nu sînt decît manifestări exterioare ale ritmului.

Nu există, însă, cumva și un ritm interior al plantelor? În general, acestea își mențin la nivelul necesar o seamă de indici interni cum sînt: umezeala, compoziția chimică, presiunea internă, temperatura. Griul reușește cel mai bine acest lucru. Dar cartoful și inul se umflă peste măsură în timpul ploilor și se usucă tot peste măsură pe vreme de arșiță. Prin urmare, nu toate plantele sînt la fel de echilibrate.

Cunoscînd această caracteristică a vegetalelor, profesorul Valentin Nesterov de la Academia de științe agricole „K. Timiriazev" a elaborat, în colaborare cu un grup de cercetători, un sistem de apreciere a gradului de perfecționare a plantelor. Sistemul este foarte util la selecționarea plantelor pentru semințe și la determinarea rezistenței organismelor vegetale față de acțiunea dăunătoare a mediului exterior.

Rezistența plantelor se determină astfel. Mai întîi se compară două șiruri de cifre: de o parte indicii activității vitale a plantelor, de cealaltă parte aceia ai mediului exterior. Natura în ansamblu și planta izolată sînt considerate ca niște automate în care cineva comandă, iar altcineva îndeplinește comenzile. Iar împreună natura și planta alcătuiesc un sistem de automate. Cunoscînd aspectul matematic al legăturii dintre valorile fiziologice și condițiile exterioare, specialiștii pot determina destul de precis, prin ecuații, unii indici ca umiditatea plantelor, fără a-i măsura direct. La fel cum se determină, de pildă, compoziția chimică a Soarelui prin analiza spectrului luminii. În speță, cunoscînd prognoza timpului, specialiștii prevăd care va fi starea vegetației după cîteva zile sau chiar cu o lună înainte.

Sistemul elaborat de specialiștii de la Academia „K. Timiriazev" este folosit mai ales în specializarea agriculturii. Ei determină dacă o plantă este mai productivă și mai rentabilă decît alta, iar acolo unde trebuie să fie cultivate mai multe plante stabilesc cel mai rațional mod de repartizare a lor.

Împreună cu colaboratorii săi, prof. V. Nesterov a elaborat și metodica de alcătuire a sistemului de ecuații care, ținînd seama de condițiile naturale, cerințele organismelor vegetale față de natură și posibilitățile economice ale gospodăriei, stabilește culturile cele mai rentabile pentru diferite regiuni geografice. Este adevărat că uneori sistemul poate fi alcătuit din o sută de ecuații cu tot atîtea necunoscute. Dar aceasta nu este o dificultate de neînvins pentru mașinile electronice de calculat.

Verificat în practică, sistemul specialiștilor de la Academia „Timiriazev" și-a cîștigat mulți adepți. El urmează să fie aplicat în toate regiunile Uniunii Sovietice.

— Așa îmi imaginez planeta Marte...

MAGNETOSTATICĂ

Vîrtejul milioanelor de gauss

Crearea unor puternice cîmpuri magnetice este unul din cele mai actuale obiective ale fizicii. Ce se înțelege, însă, prin **puternic** cînd e vorba de un cîmp magnetic?

Valoarea cîmpurilor magnetice ale galaxiilor se măsoară în miimi de gauss. Aceea a cîmpului magnetic al Pămîntului este egală cu aproximativ o jumătate de gauss. Mult mai intense, deși în spații infinit mai mici, sînt însă cîmpurile magnetice ale nucleelor atomice; ele ajung pînă la un milion de gauss și mai mult. Se pare deci că natura și-a concentrat forța magnetică în componentele ei cele mai mici și că pentru a o imita oamenii de știință trebuie să pornească de la acest prag.

Un cîmp magnetic existent nu necesită, în principiu, o cheltuială de energie pentru întreținerea lui la un anumit nivel (să ne amintim de cel mai obișnuit magnet). Dar pentru crearea magneților se cer, pe de o parte, dezvoltarea unor energii de cele mai multe ori foarte mari, iar pe de altă parte îndepărtarea căldurii ce ia naștere în bobina magnetului. Răcirea bobinei e prima din cele două probleme spinoase ale creatorilor de cîmpuri magnetice. A doua e legată de împrejurarea că acțiunea cîmpului magnetic asupra curentului electric ce-l înconjoară crește o dată cu intensificarea cîmpului. Presiunea cîmpului magnetic face ca la 250.000 de gauss o bobină obișnuită de cupru să se topească, iar la 1.000.000 de gauss forța acestei presiuni să fie egală cu o explozie de trinitrotoluen! A reține într-un volum dat un astfel de cîmp nu-i mai ușor decît a stăvili o explozie.

Ce-i de făcut? O soluție ar fi aceea a unor „blindaje", cu numeroase canale de evacuare a căldurii construite tot din cupru. Materialele mai rezistente, avînd și o rezistență electrică sporită, ar degaja o cantitate de căldură care ar necesita mărirea numărului de canale de evacuare. Mult mai convenabilă e însă crearea de cîmpuri magnetice prin impulsuri rapide, care să nu permită încălzirea magnetului în scurtul răstimp cît trece prin el curentul electric. Această metodă, adoptată de savanții sovietici și americani, a dat rezultate promițătoare, îngăduind realizarea, în 1956, a unui cîmp magnetic de 1.000.000 de gauss. Ce-i drept, cu o efemeră existență de o sută de milionimi de secunde.

Nici acest rezultat și nici cele ulterioare (recent, fizicienii sovietici au obținut un cîmp magnetic de 25 de milioane de gauss) nu-i satisfac, însă, pe cercetători, căci durata lui nu depășește cîteva fracțiuni de secundă. Știința are, însă, nevoie de cîmpuri magnetice puternice permanente.

Ce motivează bătălia fizicienilor pentru obținerea unor cîmpuri magnetice de mare intensitate? Iată cîteva argumente. Acest gen de cîmpuri pot modifica unele însușiri ale substanței, printre care și conductibilitatea, considerată, pînă nu de mult, una dintre cele mai stabile proprietăți ale materialelor. Astfel, P. L. Kapița (U.R.S.S.) a reușit să modifice sensibil rezistența electrică a unor materiale; iar F. Bitter (S.U.A.) a demonstrat că la peste 10 milioane de gauss cîmpurile magnetice creează presiuni de 1.000.000 de atmosfere și că aceste cîmpuri se deplasează cu viteza luminii. Cercetătorul american a emis ipoteza că în această stare substanța se află în condiții asemănătoare cu cele din interiorul stelelor. De asemenea, cîmpurile magnetice pot să deformeze atomul: sub acțiunea lor, electronul se apropie de nucleu și atomul se comprimă în formă de elipsă. Deocamdată — spun specialiștii — nu putem decît bănui complexa lor acțiune asupra materiei. O vom cunoaște cînd știința va ști să oprească în loc vîrtejul milioanelor de gauss.

Z. Donninski

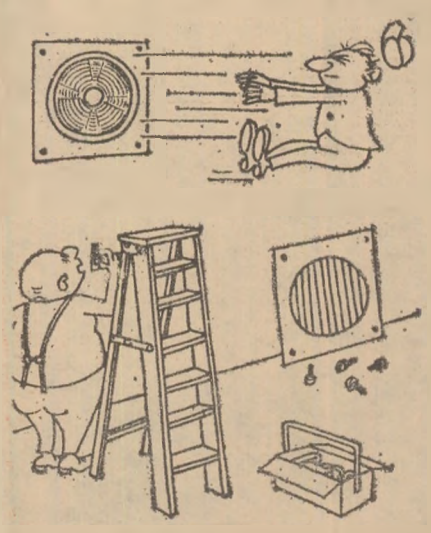

Electricianul care repară ventilatoarele:
— Poftiți, funcționează!

tehnica

ASTRONOMIE

Încă doi sateliți naturali ai Pămîntului

Acum cîtva timp ziarele din întreaga lume au relatat sau comentat observațiile făcute de un grup de astronomi americani asupra unor sateliți naturali ai Pămîntului, despre care marele public nu aflase pînă atunci nimic. Mai exact, e vorba de niște formațiuni pulverulente care urmează orbita Lunei, una luînd-o înaintea ei cu 60°, cealaltă rămînînd cu tot atîtea grade în urma ei.

Rugat de un ziarist sovietic să-și spună părerea asupra informațiilor de mai sus, Iuri Pskovski, de la Institutul de astronomie Sternberg, a declarat :

— Atît cercetătorii sovietici, cît și cei străini, urmăresc fără încetare evoluția sateliților pulverulenți ai Pămîntului descoperiți în 1961 și 1962 de astronomul polon K. Kordylewski. Este, însă, extrem de greu să fie studiați cu telescoape obișnuite, dat fiind că nu sînt vizibili decît în nopțile fără lună și numai cînd se află într-un anume punct în opoziție cu Soarele, iar acest punct nu e aproape de Calea Laptelui.

Astronomii știu de multă vreme că în jurul planetei noastre gravitează niște aglomerări de pulbere, de parcă Terra ar fi înfășurată într-un nor prăfos. V. Moroz, un cunoscut savant sovietic, a stabilit chiar că densitatea acestui nor crește treptat. După părerea lui, Terra atrage circa 300—400 de milioane de tone de pulbere cosmică pe an. O anumită cantitate din această pulbere, circa un milion de tone, cade în fiecare an pe suprafața planetei noastre.

Această pulbere cosmică este „materialul de construcție" din care se formează sateliții naturali ai Pămîntului. Ca și Luna, aceștia au faze ; își schimbă culoarea după poziția față de Soare.

Diametrul celor doi sateliți este aproape la fel de mare cu acela al Pămîntului, dar formațiunile care îi alcătuiesc sînt extrem de rare : un „fir de pulbere" la un kilometru cub.

Pînă acum nu s-au putut găsi în interiorul acestor formațiuni corpuri care să aibă o strălucire mai intensă decît o stea de mărimea doisprezece. Ceea ce înseamnă că aceste corpuri au un diametru mai mic de 20 de metri.

Și un ultim detaliu. Cei doi sateliți naturali ai Pămîntului, despre care a fost vorba mai sus, se află în afara orbitelor pe care sînt lansate astăzi navele cosmice. Dar o dată cu progresele ce vor fi, indubitabil, înregistrate de navigația interplanetară orbitele actuale vor suferi modificări. Aceasta este, desigur, și explicația interesului stîrnit în cercurile de specialitate de observațiile făcute asupra „celor mai noi" sateliți naturali ai Pămîntului.

FIZIOLOGIE

Și pisicile visează...

Dispariția aproape totală a tonusului muscular, mișcări oculare rapide și aparent dezordonate, trasee electroencefalografice caracteristice, asemănătoare celor din starea de veghe, iată cele trei semne fundamentale ale visului sau stării onirice, determinate pe 4 000 de voluntari în cursul a 10 000 de nopți.

Această stare fiziologică este considerată paradoxală, deoarece îmbină aspectele somnului profund cu cele ale stării de veghe.

Un adult visează, în diverse reprize, 20—25 la sută din timpul dedicat somnului ; reprizele, precedate de o perioadă de somn adînc, se succed cu regularitate, de 4—5 ori pe noapte, avînd fiecare o durată medie de 20 minute. Dacă subiectul este trezit în timpul uneia din ele, declară aproape invariabil că i s-a întrerupt un vis, afirmație pe care nu o face cînd trezirea are loc în oricare din celelalte faze ale somnului.

Toți oamenii visează, chiar cei care pretind contrariul. Dar e foarte probabil că și animalele visează, căci toate elementele electroencefalografice și electrooculografice care însoțesc activitatea onirică a omului s-au înregistrat și la oposum, cîrtiță, iepure, pisică, cîine, oaie și maimuță. Reptilele nu au însă acest privilegiu. Pe scara filogenetică visul apare la păsări, la care nu ocupă mai mult de 0,5 la sută din timpul somnului și e prezent, în măsură mai mică sau mai mare, la toate mamiferele. Oaia adultă visează cam 2 la sută din timpul somnului, iar cîinele adult 20—60 la sută. La speciile studiate, se pare că timpul dedicat somnului crește treptat pe măsură ce se coboară scara ontogenetică. Astfel, omul adult visează 20—25 la sută din perioada de somn, copilul 30—40 la sută, nou-născutul 50 la sută.

A fost un vis frumos sau un coșmar ?

Toate manifestările activității onirice (mișcările oculare, modificările ritmului cardiac și respirator) apar sincronizate cu evenimentele din vis. Cel care visează că asistă la un campionat de tenis, de pildă, prezintă mișcări caracteristice ale ochilor, ca și cum ar urmări mingea trimisă cînd de o parte a plasei, cînd de cealaltă.

Încă la sfîrșitul secolului trecut unii medici au afirmat că omul împiedicat să viseze ajunge la un dezechilibru psihic. Presupunerea lor a fost confirmată acum experimental. Timp de cinci nopți, șapte voluntari au fost treziți din somn ori de cîte ori traiectul electroencefalografic și mișcările oculare indicau începutul unui vis. Următoarele cinci nopți subiecții benevoli au fost lăsați să doarmă în voie. Experiențele au pus în evidență trei fapte. În primul rînd, cu cît se prelungea starea de privațiune onirică, cu atît era mai greu de împiedicat subiectul să viseze. Dacă în prima noapte el era trezit de 4—5 ori, într-a cincea au fost necesare 20—30 de intervenții. Apoi, în așa-numitele nopți de „recuperare" subiecții au visat mult mai mult decît în mod normal : 30—40 la sută din durata somnului. În fine, în perioada de privațiune, toți voluntarii au fost irascibili ziua, ca și cum ar fi fost nedormiți. Cînd, într-o altă serie de experiențe, aceleași persoane au fost trezite tot atît de des, dar în perioadele de somn sincron (fără vise), fenomenele de mai sus nu s-au manifestat.

Cercetări în curs se ocupă de studiul biochimic al fenomenelor ce însoțesc visele. E aproape sigur că mișcările oculare depind de prezența anumitor substanțe într-o zonă bine delimitată a creierului. Blocînd sau accelerînd sinteza acestor substanțe, se va putea deci suprima sau mări considerabil activitatea onirică.

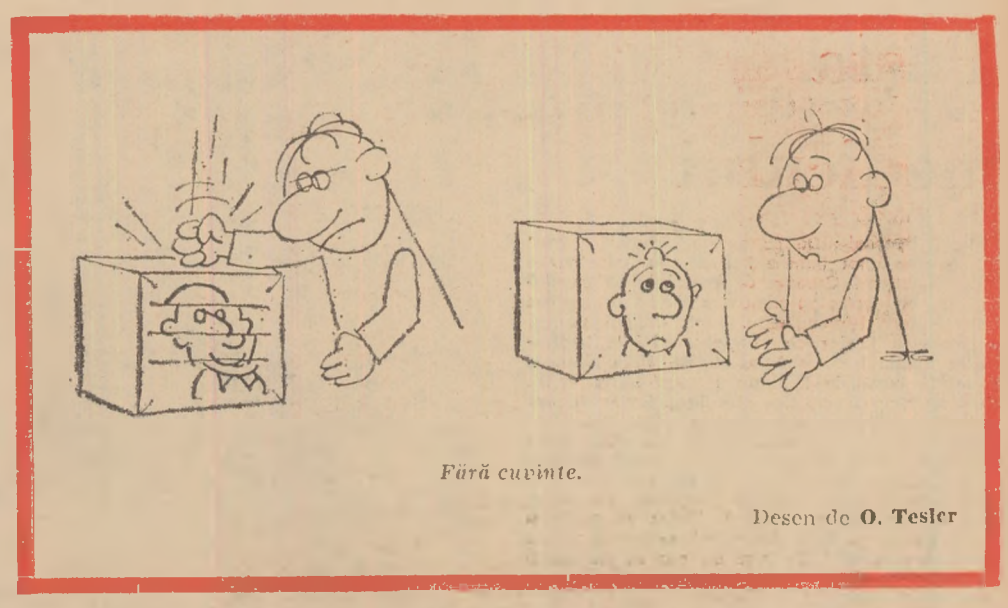

Fără cuvinte.

Desen de **O. Tesler**

CHIMIE

Tumultuoasa carieră a titanului

Sînt numai cîteva decenii de cînd titanul mai era socotit un metal sfărîmicios, deloc rezistent și cu prea puține întrebuințări. De aceea era utilizat mai ales la fabricarea albului de titan și, în cantități infime, în metalurgie ca element de aliere adăugat oțelului. Astăzi, titanul este utilizat în construcția de avioane supersonice cu viteze de peste 3.200 kilometri pe oră. Dar cîte alte întrebuințări nu are ! Prin urmare în foarte scurt timp el a făcut un salt uriaș.

Descoperit în 1791 de chimistul englez William Gregor, acest element a purtat pînă în 1795 numele de „menakkin", de la mineralul menakkanit (ilmenitul de azi) în care fusese găsit. Cînd, însă, în 1796, chimistul german Martin Klaproth l-a descoperit a doua oară, în mineralul numit rutil, i-a dat numele de titan pe care îl poartă și azi. Se spune că Klaproth i-ar fi dat acest nume în cinstea Titaniei, crăiasa elfilor din mitologia popoarelor germanice.

La început, separarea titanului din compușii săi a cerut din partea chimiștilor un efort titanic. Abia în 1910 chimistul american Hunter a reușit să obțină cîteva grame de metal relativ pur, cu un conținut de numai 0,1 la sută impurități. În ultimele decenii, însă, specialiștii au elaborat cîteva procedee care le îngăduie să obțină titan de cea mai înaltă puritate. Ca recompensă că a fost eliberat din captivitatea impurităților, metalul și-a dezvăluit o seamă de proprietăți de-a dreptul uimitoare. Astfel, deși de două ori mai ușor decît fierul, titanul întrece în rezistență multe oțeluri. Iar aluminiul care și-a cîștigat de mult reputația de metal „înaripat", mulțumită vastei lui utilizări în aeronautică, pălește acum definitiv în fața titanului : deși de numai 1,5 ori mai greu decît aluminiul, acesta din urmă este în schimb de șase ori mai rezistent. Numai folosind titanul se poate reduce acum cu cîteva tone greutatea avioanelor moderne. În sfîrșit, titanul s-a dovedit rezistent și la temperaturi foarte înalte. Iată de ce cînd s-a pus problema din ce metal să se construiască avioanele care urmau să învingă bariera sonică, alegerea a căzut asupra lui.

Constructorii de nave maritime și fluviale, hidrotehnicienii prețuiesc la titan mai ales neobișnuita lui rezistență la coroziune, dușmanul de moarte al metalelor. După zece ani de ședere în apă de mare nu s-a descoperit nici urmă de rugină pe o plăcuță de titan supusă experienței. În același răstimp, dintr-o plăcuță identică de fier n-ar mai fi rămas decît amintirea.

Rezistența la acțiunea acizilor face din titan un material ideal pentru fabricarea de aparatură pentru laboratoare chimice. După cum el își găsește mereu noi utilizări în medicină, în tehnica militară, în construcția de automobile și în industria alimentară.

Pînă aici a fost vorba numai de calități. Ca să fim întru totul drepți, trebuie să spunem, însă, că titanul are și un mare neajuns ; este foarte scump. Cu toate acestea, sfera lui de utilizare crește cu fiecare an. Căci chiar și acum, cînd are încă un preț foarte ridicat, folosirea lui este de multe ori mai rațională decît aceea a unor materiale ieftine. Specialiști sovietici au calculat, de pildă, rentabilitatea folosirii titanului în locul oțelului la construirea unui aparat chimic. Și iată la ce concluzie au ajuns : corpul reactorului pentru respectivul aparat costă 150 ruble dacă e construit din oțel inoxidabil și 600 de ruble dacă se realizează dintr-un aliaj de titan. Dar reactorul de oțel funcționează numai șase luni, în timp ce reactorul din aliaj de titan este garantat pentru zece ani.

În sfîrșit, încă cîteva utilizări ale titanului în industria modernă. Bioxidul de titan e folosit la fabricarea sticlei refractare, a emailurilor, glazurilor, în producția de cauciuc sintetic, în industria textilă etc. Din cristalele transparente de bioxid de titan se fabrică imitații de pietre prețioase care întrec în frumusețe cele mai pure briliante veritabile.

— Somnul cel mai sănătos e cel dinainte de ora 12 !

— Înainte de prînz sau de miezul nopții ?

COSMOLOGIE

Freamătul Universului

Mulți astronomi admit acum că Universul s-a născut prin explozia unui imens „atom primitiv" în care era condensată toată materia răspîndită astăzi în spațiu. Această explozie primordială s-a petrecut acum 10 sau 15 miliarde de ani și trebuie să fi fost însoțită de o emisie de unde electromagnetice extrem de „energice". Ce s-a întîmplat cu acel fulger cosmogonic ?

Instalînd antenele destinate primilor sateliți de telecomunicații, pentru a putea auzi vocea lor slabă, tehnicienii au căutat să elimine orice zgomot parazit. Cu această ocazie cei care lucrau pe lungimea de undă de 7,3 cm au constatat că le era imposibil să scape de un zgomot de fond rezidual. Cercetînd atunci sistematic toate radiosursele cosmice care ar fi putut emite cu această frecvență, au văzut că freamătul nu venea dintr-un punct anumit, ci din toate colțurile Universului. Lucrurile se petreceau ca și cum acesta ar fi avut radiația unui corp negru aflat la 3,5° deasupra lui zero absolut. Același lucru se petrecea și pe lungimea de undă de 3,2 cm. De unde provenea emisia ?

Între timp, înainte ca observațiile să fie date publicității, calculele teoretice arătaseră că fulgerul luminos primar „îmbătrînise" în cursul miliardelor de ani, adică își mărise progresiv lungimea de undă, în așa fel încît ea trebuia să fi atins acum gama undelor centimetrice. Teoria s-a potrivit perfect cu observațiile; tehnicienii care reglau antenele auzeau un ecou îndepărtat al nașterii Universului. Desigur, aceasta nu e decît o explicație ca oricare alta, dar partizanii ei o găsesc atît de frumoasă încît își doresc din inimă să fie confirmată.

Poşta medicului

V. P.-Focşani : De ce aceste „gînduri negre" din pricina unor banale fire de păr, care vi se par inestetice ? Credem că ar trebui să consultaţi un endocrinolog pentru a elimina ipoteza unor tulburări glandulare. Pînă atunci, pentru decolorarea firelor de păr, procedaţi la badijonarea regiunii cu apă oxigenată 10%. Iată şi o reţetă bună de depilator : Rp. Bariu sulfit, oxid de zinc şi amylum, cîte 50 g. La acest praf se adaugă treptat apă pînă la formarea unei paste moi, cu care se unge într-un strat gros pielea acoperită cu perii, pe care doriţi să-i distrugeţi. Pasta se lasă 10—15 minute, apoi se îndepărtează cu o spatulă împreună cu perii, care se rup de la rădăcină. Pielea se spală şi se pudrează cu talc. Procedeul se poate repeta la 3—4 săptămîni. În nici un caz să nu faceţi greşeala de a vă smulge firele de păr cu penseta.

ZAMFIRESCU SORIN-Ocna Sibiului ; IORGA GHEORGHE-com. Căscioarele, raionul Oltenița ; BĂNĂŢEANU S-.Arad : — Variaţiuni pe aceeaşi temă ! În prima etapă se recurge la o terapie hormonală cu 25 mg testosteron (3—4 fiole pe săptămînă), vitamina E (3—4 drajeuri zilnic) şi extract de tiroidă injectabil. După însumarea unei doze totale de 200 mg de testosteron, se recomandă terapie de stimulare cu coripan (glanduantin), fiole a 500 u, la 2 zile, timp de 2 luni, asociat cu glutacid, vitamine din grupul B şi Vitamina F.

UNGUREANU TUDOR-com. Urdari, raion Filiaşi : Nu răspundem decît prin „Poşta medicului". Rămîne deci să ne scrieţi din nou, alegîndu-vă un pseudonim de circumstanţă.

CIORNEI GAVRIL. — Citiţi răspunsul dat tov. Lucreţia Creţa-Orăştie, în nr. 29 al revistei noastre. În curînd vom publica un articol amplu consacrat problemei care vă interesează.

DOMINIC — Bucureşti : 1) Psihoterapia raţională sistematică ar fi în măsură să lichideze conflictele dv. psihice şi chiar să vă creeze „compensări". Procedeele de relaxare acţionează similar cu tranchilizantele medicamentoase, combătînd simptomul somatic nevrotic şi dînd posibilitatea unui control al „trăirilor" psihice. 2) Considerăm că după 3—4 luni, cunoscînd tehnicile psihoterapeutului, puteţi folosi autopsihoterapia.

MONY — Timişoara : Vă mulţumim pentru aprecieri. Vă asigurăm că, indiferent de „condiţiile fizice", asemenea accidente sînt frecvente în împrejurările expuse de dv. şi nu trebuie să vă îngrijoreze. Renunţaţi la rezolvări artificiale şi faceţi cîteva cure cu fortifiante ale sistemului nervos : vitamina B_1 fortiss, Fosfobion, Remineron, Madiol şi Napoton — sub supraveghere medicală.

TRIFĂNESCU ALEX. — Faurei : Dacă în **lambliaza** dv. atebrina nu a dat rezultate şi dacă nu există contraindicaţii (insuficienţă hepatică sau renală), puteţi încerca tratamentul cu Clorochin (neochin) 5 tablete în 3—4 prize în primele 2 zile, apoi 1 tabletă pe zi alte 3 zile. În ultimă instanţă, după o pauză : Flagyl.

FERNANDA D. — Bucureşti : 1) Zilele de concediu medical acordate pentru diferenţa dintre concediul legal de odihnă şi durata tratamentului balnear efectuat în staţiunile balneoclimaterice nu se cumulează cu celelalte concedii medicale pentru incapacitate temporară de muncă şi ca atare nu este nevoie, în cazul relatat de dv., de avizul serviciului de expertiză medicală a capacităţii de muncă. 2) Încercaţi să luaţi înainte de criza de **migrenă** Cofedol sau, în timpul crizei, Emetiral.

TAMARA-Timişoara : Oligomenoreea poate fi determinată fie de epuizarea organismului în cazul unor boli infecţioase, fie de tulburări neuropsihice sau glandulare. Tratamentul constă în tonificare generală, întărirea sistemului nervos (ser neurotonic, glutarom etc.), vitaminizare intensă şi polivalentă (cu precădere complexul B, vitamina B_6 şi vitamina E), iar ca terapeutică hormonală se recurge la estrogeni, în prima fază a ciclului şi la progesteron în a doua fază. Iată, de pildă, o schemă de tratament : ginosedol, 3 tablete/zi, în prima săptămînă după menstruaţie, apoi progesteron (10 mg) fiole nr. III, în injecţii intramusculare în a 14-a, a 18-a şi a 23-a zi a ciclului. Fireşte tratamentul trebuie aprobat şi condus de medicul specialist ginecolog.

STAN ION — Oţelul Roşu : Tratamentul în **varice** variază de la caz la caz şi este adevărat că rezultatul nu e întotdeauna satisfăcător. Numai specialistul poate decide care este conduita terapeutică potrivită dv. (injecţii sclerozante, operaţie etc.), de aceea vă recomandăm să vă adresaţi unui serviciu de chirurgie.

AUREL MIHAI — Bucureşti : Ne pare rău, dar diagnosticul de „dischinezie traheobronşică" nu ne spune nimic. Reveniţi cu amănunte : simptome, analize, radiografii etc.

ADRIANA — Bucureşti : În principiu, poate exista **alergie** la orice substanţă, iar cele la aur sînt citate frecvent, sensibilitatea putîndu-se traduce printr-o formă de eczemă ca cea descrisă de dv. Soluţia în cazul dv. este simplă : renunţaţi la... brăţară ! Ca adjuvante, desensibilizante : Romergan, Nilfan, Clorocalcin, Vitamina C şi o pomadă locală cu supercortyl.

I. B. N. — Gherla : Totul este în ordine ! Nu trebuie să aveţi nici un motiv de îngrijorare. Prin căsătorie, fenomenul care vă necăjeşte va dispărea. Spermatograma este în limite normale.

CARMEN — Bucureşti : Dacă lucrurile s-au petrecut într-un trecut atît de îndepărtat şi numai de două ori, mai mult ca sigur că nu aveţi de ce să vă temeţi. Un control medical vă poate, însă, lămuri şi mai bine asupra situaţiei.

Un moment decisiv : medicul K. Agamova va stabili natura tumorii.

TEMĂ DE SEZON

Tratamentul balneoclimatic în bolile endocrine

Tratamentul balneo-climatic influenţează într-o măsură importantă funcţia glandelor cu secreţie internă (tiroida, hipofiza, suprarenalele etc.). Factorii curativi care acţionează asupra sistemului endocrin îşi exercită acţiunea fie **direct** asupra glandelor cu secreţie internă, prin modificarea metabolismului substanţelor hormonale, fie **indirect,** influenţînd sistemul nervos central care, după cum se ştie, coordonează funcţionarea tuturor glandelor endocrine.

La alegerea staţiunii de cură pentru suferinzii de afecţiuni endocrine trebuie să se ţină seama de un complex de factori.

Este cunoscută acţiunea diferitelor tipuri de climat asupra sistemului nervos : fie excitantă, fie sedativă, în raport cu altitudinea, mediul geografic şi succesiunea tipurilor climatice dintr-o anumită localitate. Observaţii empirice, confirmate apoi de studii ştiinţifice, au stabilit astfel acţiunea favorabilă exercitată asupra bolnavilor de hipertiroidism şi boala Basedow de clima din regiunea munţilor Tatra, iar în ţara noastră de la Stîna de Vale.

Aceeaşi acţiune binefăcătoare asupra hipertiroidienilor o au staţiunile Borsec şi Vatra Dornei, însă aci, alături de calităţile climatului, contribuie şi apele minerale care au o acţiune farmacodinamică favorabilă asupra hipertiroidienilor.

Un efect contrar se observă, în mod constant, în climatul de litoral, în climatul de stepă şi în regiunile cu ape iodurate, sărate, unde sînt în schimb, favorabil influenţate insuficienţele tiroidiene, ovariene şi hipofizare. Localităţile indicate bolnavilor din această categorie sînt cele de pe litoral (Eforie, Mangalia, Techirghiol, Mamaia), cele cu climat de stepă (Amara, Lacul Sărat), cele cu altitudine medie, cu ape sărate sau sulfuroase (Sovata, Ocna Sibiului, Govora, Bazna).

Pentru celelalte boli endocrine mai importante menţionăm cîteva indicaţii.

Discriniile ovariene, care profită cel mai mult de tratamentul balneoclimatic şi tulburările de menopauză beneficiază, după caz, de cura balneară la Sovata, Bazna, Bălţăteşti, Amara etc.

Insuficienţa hipofizară (a lobului anterior sau mijlociu) va beneficia de un climat excitant de stepă vara sau la munte. Sînt indicate băile în heliotermele de la Sovata şi Ocna Sibiului sau băile de mare pe litoral şi nămoloterapia asociată cu helioterapia. Băile iodurate de tip Bazna şi Govora sau băile carbogazoase şi clorurosodice sînt, de asemenea, indicate în raport cu reactivitatea bolnavului.

Insuficienţa paratiroidiană sub aspectul spasmofiliei din copilărie este foarte indicată pentru tratament balneoclimateric, mai ales pentru prevenirea acceselor de primăvară. Tratamentul balneoclimateric va fi precedat de o pregătire medicală (tratamente cu calciu, vitamina D_2, parathormon), mai ales cînd afecţiunea se manifestă prin simptome clinice.

Insuficienţa suprarenală, cînd nu este constituită sub forma bolii lui Adison, poate fi remediată printr-o **cură internă** cu ape minerale cloruro-sodice şi mixte şi printr-o **cură externă** de băi clorurosodice în staţiuni ca Slănic Moldova, Malnaş, Tuşnad.

Hipofuncţiile celorlalte glande endocrine (testiculară, ovariană, tiroidiană) pot fi tratate la Eforie, Techirghiol, Sovata, Herculane, Govora, Bazna, Victoria etc.

Alegerea staţiunii de cură cere multă competenţă şi nu va fi făcută la întîmplare de cei suferinzi. Plecarea într-o staţiune fără aviz medical expune pe bolnavii de afecţiuni endocrine nu numai la eşecuri în ceea ce priveşte rezultatul curei, dar chiar la serioase agravări ale bolii.

Medicus

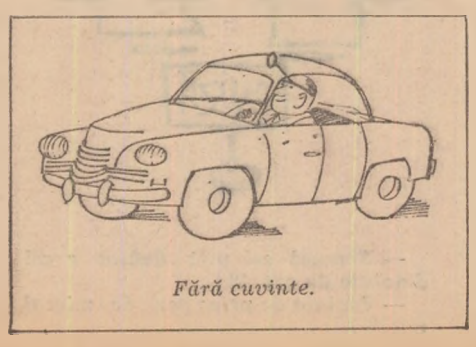

Fără cuvinte.

LEXICON MEDICAL

Muguetul

Muguetul sau „mărgăritărelul" este cea mai frecventă formă de candidoză — boală infecţioasă provocată de levuri (drojdii) — întîlnită la copil.

Localizarea sa este, de obicei, pe mucoasa bucală şi se observă mai ales la sugari, în primele 2—3 luni de la naştere. După această vîrstă frecvenţa lui scade. Apariţia muguetului în primele luni de viaţă ale copilului se explică prin uscăciunea relativă a mucoasei din gură, ştiut fiind că saliva este un mediu nefavorabil pentru dezvoltarea levurii.

Cînd muguetul se dezvoltă la copii mai mari, este vorba fie de o insuficienţă înnăscută a secreţiei salivare, fie de o boală (dispepsie, colită, dizenterie etc) care produce scăderea rezistenţei mucoasei bucale faţă de levură.

Este important de semnalat că abuzul de antibiotice a dus la o creştere a frecvenţei muguetului şi a altor forme de candidoze.

Levura care provoacă muguetul este foarte răspîndită. Ea trăieşte deseori ca simplu saprofit pe mucoase, îndeosebi pe mucoasa bucală (şi pe mucoasa vaginală la adult) fără să producă leziuni decît cînd condiţiile locale şi generale devin favorabile dezvoltării levurii.

Levura poate fi, însă, şi dobîndită prin **contactul** direct cu persoane (mamă, îngrijitoare etc) care suferă de candidoză bucală sau candidoză localizată undeva pe piele (în jurul unghiilor etc). Prin **contact indirect,** levura poate fi transmisă prin intermediul biberonului, jucăriilor etc.

Semnele muguetului sînt uşor de recunoscut. Mucoasa bucală, în special mucoasa limbii, este roşie, uscată, netedă şi chiar lucioasă, cu puncte albe-cenuşii, de mărimea unui bob de mei, uşor proeminente, aderente. Dacă nu se acţionează printr-un tratament eficace, punctele se înmulţesc, se unesc, formînd insuliţe mai întinse. În cazuri mai avansate, leziunile se întind pe mucoasa feţei interne a obrajilor, pe bolta palatului, pe văl şi faringe. În cazuri grave, muguetul poate invada căile respiratorii superioare şi tubul digestiv. Dar aceste complicaţii se întîmplă extrem de rar. De obicei, muguetul are o tendinţă naturală de vindecare spontană cînd copilul a depăşit vîrsta de 2—3 luni, adică în momentul cînd secreţia salivară devine suficientă pentru a împiedica dezvoltarea levurii.

Tratamentul muguetului este simplu. El constă în badijonarea focarelor de muguet cu un pămătuf de vată înmuiat într-o soluţie de sublimat 1/4.000 sau de oxicianură de Hg 1/4.000, ori de violet de genţiană 1/100. Un tratament mai nou constă în atingerea mucoasei bucale cu o suspensie de stamicin. În cazuri mai rebele se va da şi stamicin pe cale bucală, cîte 1—2 sau, la nevoie, 3 drageuri pe zi, în funcţie de vîrstă şi gravitatea bolii. După dispariţia leziunilor este bine să se continue tratamentul prin badijonări ale mucoasei, care pot fi făcute cu glicerină boraxată.

În ce priveşte prevenirea muguetului, aceasta se va axa pe lupta împotriva cauzelor care slăbesc rezistenţa generală şi locală a organismului faţă de levură şi, pe de altă parte, pe luarea de măsuri împotriva transmiterii infecţiei de la bolnav la sănătos.

Astfel se recomandă ca îndepărtarea, după prînzul copilului, a resturilor de alimente (lapte coagulat etc) din gura copilului să fie făcută cu atenţie pentru a nu răni mucoasa bucală. În acest scop se va folosi un tampon de vată înmuiat într-o infuzie de muşeţel. Pentru prevenirea transmiterii muguetului, biberoanele, lingurţele, susetele şi jucăriile copilului vor fi deseori dezinfectate şi păstrate în mare curăţenie. Mama sau femeia care alăptează copilul îşi va spăla sînul (mamelonul) după fiecare supt cu o soluţie antiseptică (sublimat 1/5000).

Dr. E. Romanov

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Soare şi bronzare

Nu toată lumea se bronzează la fel de repede şi de puternic. Persoanele brunete se bronzează, în general, repede şi uniform fără arsuri şi cojiri ale pielii. Cele blonde au o epidermă mai sensibilă care cere anumite pregătiri şi menajamente. Pentru a desensibiliza pielea dv. şi pentru ca să vă bronzaţi frumos la soare este bine ca în prealabil să faceţi 15—20 de şedinţe de raze ultraviolete artificiale (la lampă). Se începe cu 1 minut şi se creşte progresiv la 1 ½, 2, 2½, 3, 4, 5 minute ş.a.m.d.

Expunerea la soare va fi făcută apoi, de asemenea, progresiv începînd cu „doze mici" de 5—10 minute pe fiecare faţă şi crescînd treptat timpul de expunere. Se vor folosi creme antisolare din cele existente în comerţ sau pentru pielea albă şi uscată : Antipirină 6 g + Apă de flori de portocale 30 g + Lanolină 30 g + Vaselină 30 g, iar pentru pielea grasă : Tanin 6 g + Glicerină 10 g + Alcool (de 90°) 40 ml + Apă de trandafiri 40 ml.

MAURITANIA

Țara fierului și a gumei arabice

Deșert, soare și nisipuri mișcătoare... Luni de-a rîndul pe cerul albastru nu se vede un petec de nori. Descoperirea unei noi surse de apă este un eveniment. Deseori se stîrnesc din senin furtuni de nisip și harmatanul, un vînt uscat din răsărit, pustiește totul.

Cu o suprafață de două ori mai mare decît a Franței, Mauritania nu are decît circa un milion de locuitori, majoritatea berberi sau bidani (cum li se mai spune), adică albi, iar ținutul populat de ei e numit „Tarb-el-Bidan", Pămîntul albilor. Un sfert din populație este alcătuit din popoare negroide : tuculeri, fulbi, sarakoli.

În ciuda sărăciei aparente, Mauritania a fost, timp de mulți ani, un adevărat măr al discordiei între colonialiștii europeni. La început, invadatorii străini făceau comerț cu sclavi, apoi au început să comercializeze guma arabică. Centrul de extracție se află în regiunile din sud-vestul localităților Trarza și Brakna, unde cresc salcîmi de Senegal și de Arabia. Guma se obține din seva care se solidifică pe trunchiurile golașe ale acestor arbori. Mult timp comerțul cu această materie primă a fost exercitat de negustori arabi, de unde și epitetul arabică. Ea este utilizată în industria farmaceutică, în industria textilă, la fabricarea coloranților și în gastronomie.

În jurul anului 1920, însă, comerțul cu gumă arabică a început să fie primejduit, deoarece pe piața mondială se iviseră concurenți mai puternici : Sudanul și Nigerul. Între timp, însă, în Mauritania fuseseră descoperite și alte bogății : minereuri de fier, cupru, „nisipuri negre" conținînd titan și zirconiu, petrol.

La 28 noiembrie 1960, Mauritania și-a dobîndit independența, sub numele de Republica Islamică Mauritania. În decembrie 1961, toate grupările politice s-au unit formînd Hisb Al-Chaab — Partidul popular mauritan actualmente la putere. În momentul de față partidul are circa 180.000 de membri.

Guvernul Mauritaniei independente a avut de rezolvat multe probleme dificile. În primul rînd, țara nu avea de fel industrie, agricultura era înapoiată. Pînă nu de mult, în Mauritania exista o singură școală secundară. Nici un spital, nici o bibliotecă, nici un ziar. A trebuit să se pornească literalmente de la zero.

În 1963 a fost adoptat un plan de dezvoltare pe o perioadă de patru ani, care dă prioritate dezvoltării industriei extractive, sporirii producției de carne și conservării ei, industriei piscicole și agriculturii. Acum, cînd planul se apropie de sfîrșit, se constată un evident progres în aceste ramuri.

Datorită unor foarte bogate zăcăminte de minereu de fier, la Fort-Gouraud a fost creat un bazin minier care dă circa șase milioane de tone de minereu pe an. Minele sînt proprietatea Societății anonime a minelor de fier din Mauritania (MIFERMA) care lucrează cu capital francez, englez, italian și vest-german. Deși nu posedă decît 5% din acțiuni, Mauritania primește jumătate din beneficii (care furnizează mai bine de 50 la sută din încasările bugetului de stat). Exploatarea zăcămintelor de cupru din preajma localității Akjoujt ia de asemenea amploare.

Șeptelul este și el o mare bogăție a țării. Mauritania posedă 12 milioane de capete de vite mari și mici : bovine, cămile, catîri, ovine, capre.

O deosebită atenție este acordată, de asemenea, dezvoltării pescuitului. Apele din preajma coastei sînt foarte bogate în pește. Pescadoare venite din Spania, Franța, Portugalia și Japonia pescuiesc acolo circa 250.000 tone de pește și 1.000 tone de homari pe an. Dar fabricile de conserve mauritane nu au încă posibilitatea să prelucreze asemenea cantități. În momentul de față sînt în curs de construcție un chei pentru acostarea pescadoarelor, o piață pentru desfacerea peștelui, instalații frigorifice și o fabrică de conserve. În același timp, Mauritania intenționează să achiziționeze o flotă de pescuit.

O mare însemnătate pentru economia mauritană o va avea Uzina de desalinizare a apei de mare, în construcție lîngă Port-Etienne. „Să facem deșertul locuibil !" — este unul din cuvintele de ordine lansate de guvern. Principala regiune cultivată astăzi este o fîșie îngustă de pămînt din valea Senegalului, în sudul țării. Solul bogat în aluviuni, revărsările fluviului și ploile abundente permit cultivarea, în această regiune, a meiului și altor plante.

Dar tînăra republică africană face mari eforturi și pentru a învinge analfabetismul și a forma cadre naționale. În cinci ani, numărul elevilor din școlile primare a crescut de la 2.200 la 25.000, iar în școlile secundare de la 300 la 1.500. Au fost create, de asemenea, peste 250 de școli ambulante care se deplasează o dată cu familiile crescătorilor de animale. Două licee, patru colegii, o școală profesională pentru adulți, o școală normală, una agrotehnică și un institut de învățămînt superior musulman completează o rețea de învățămînt pentru care se fac mari eforturi și care este în continuă dezvoltare.

Konstantin Maslov

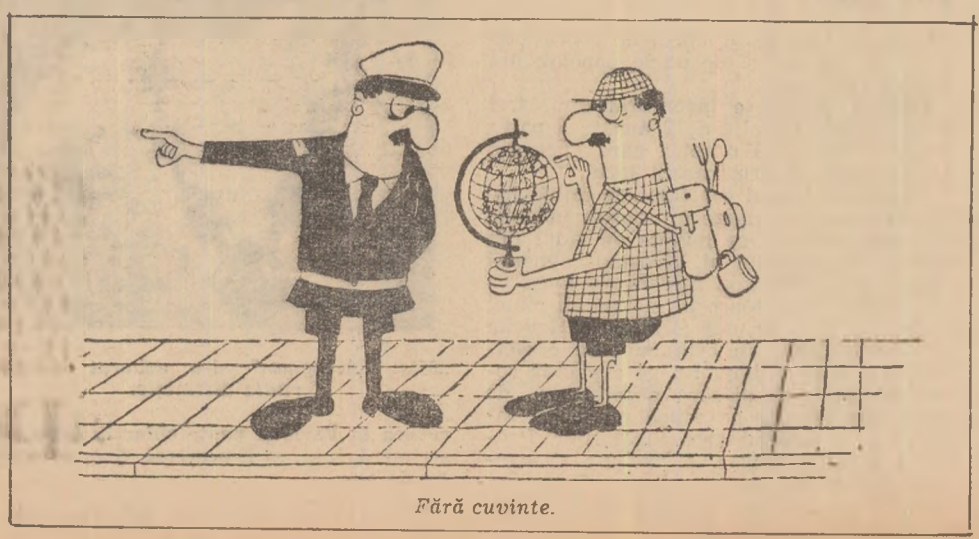

Fără cuvinte.

Tradiționalul carnaval din Havana este o însuflețită sărbătoare populară. Două tinere participante. Foto : **V. Laskarev**

JAPONIA

De la „New-Otani" la „Brigantina"

Doi inși care abia se cunoscuseră, oameni de vîrste și pături sociale deosebite, veniți din țări diferite, discutau în avion.

— Îmi pare bine că zburăm spre Tokio noaptea, cînd orașele Japoniei sînt fantastic de frumoase. Ziua, nu vezi decît o aglomerare cenușie de acoperișuri sub cerul acoperit de fum.

— Cînd ați fost ultima oară în Japonia ?

— Acum 15 ani.

Între timp, sub aripa avionului se zărea Tokio-ul, în toată imensitatea lui.

Aeroportul Haneda se pregătea să ne primească.

Cei doi își luară rămas bun.

— E bine să vedeți orașul și jos, pe pămînt. În 15 ani s-au produs mari schimbări. Și n-aș fi deloc surprins dacă o să vă schimbați părerea.

În timpul călătoriei prin Japonia, mi-am adus mereu aminte de această convorbire...

În ultimii zece ani, arhitectura japoneză și-a cîștigat un mare și bine meritat prestigiu. Se spune chiar că a devenit una din cele mai moderne. Arhitecții japonezi, care au moștenit din perioada antebelică aglomerații lipsite de orice sistematizare — căsuțe de lemn grupate în jurul unui centru de piatră — trebuie să procedeze acum la reconstruirea lor : căci numai în unele cazuri poate fi vorba de construcții în întregime noi (Hiroșima și unele orășele-satelit ale Tokio-ului). Și, după cum se știe, e mult mai greu să refaci, decît să construiești din nou.

Alegerea Tokio-ului ca loc de desfășurare a Jocurilor Olimpice a pus problema reconstrucției imediate a orașului. Ea a cuprins cartiere întregi, a impus construirea centrului olimpic, crearea unor mari magistrale diagonale. Și, într-adevăr, după doi ani de activitate febrilă, în septembrie 1964, Tokio avea 22 de magistrale și cinci autostrăzi suspendate deasupra orașului pe piloni de beton. Dar lucrul principal și care se vede cel mai limpede este realizarea unui ansamblu armonios. Tokio avea multe clădiri ridicate de arhitecți de seamă ca Togo Murano, Esimura, Kunio Maekava etc. La Tokio au construit Wright și Le Corbusier. Toate aceste clădiri trebuiau legate, încadrate într-un ansamblu general, cuprinzînd deopotrivă complexe noi, monumente istorice și edificii vechi, construite în stil național.

În momentul de față se reconstruiește palatul imperial, aflat în preajma hotelului „New-Otani" — cea mai înaltă clădire din Japonia, construită din aluminiu, oțel, bronz și sticlă chiar în centrul orașului. Autorul proiectului de reconstrucție este Esimura, unul din cei mai talentați arhitecți japonezi. Esimura a început munca la planul de reconstrucție cu studiul istoriei tuturor palatelor imperiale din trecut și pînă astăzi, după care a declarat : „Istoria palatului imperial este istoria unor nesfîrșite incendii și distrugeri" (observație care caracterizează foarte bine nu numai destinul palatelor, ci al orașelor japoneze în general, construite pînă în ultimele decenii din lemn).

Dat fiind că populația capitalei japoneze crește foarte repede, mult mai repede decît în orice altă capitală din lume, guvernul a luat o serie de măsuri legislative. Începînd din 1959, s-a interzis construirea de institute de învățămînt superior și se preconizează transferarea în afara orașului a celor existente. În acest scop se proiectează crearea unui centru științific național în orășelul-satelit Tukuba. La 80 de kilometri nord-est de Tokio, pe țărmul Pacificului, s-a proiectat centrul industrial Kasima, în care vor fi mutate cîteva întreprinderi industriale din oraș.

Orașele japoneze se caracterizează printr-o împletire extrem de originală a tradiționalului cu modernul. La Kyoto (fosta capitală a imperiului) există multe temple păstrate cu grijă, în timp ce centrul orașului are o arhitectură modernă. Dar cu toate că utilizează cele mai moderne materiale de construcție, noile clădiri sînt construite într-un stil arhitectonic național și nu distonează cu cele vechi. Un perete transparent din sticlă sau, dimpotrivă, o placă grosolană de gresie și granit și, alături, o grădiniță într-o gamă multicoloră, determinată de culoarea pietrelor sau a mușchiului dintre ele... Aceeași îmbinare a modernului cu tradiționalul se observă și în interioare. În casele tipic japoneze apar acum dușumele din mase plastice, divane, rafturi de cărți, scaune, iar locuințele moderne, oricît de mici, sînt înzestrate cu grădini, de multe ori nu mai mari de un metru pătrat, pardosite cu plăcuțe de piatră și ornate cu un felinar minuscul.

— Ce fel de cameră doriți, japoneză sau europeană ? — îți răspunde tot printr-o întrebare un glas melodios cînd te interesezi dacă există încăperi libere. Căci hotelul „Otani" are camere în stil european și camere în stil japonez. În holurile cu pereți de sticlă de unde poți admira splendidul Fuji-Yama există nelipsita grădiniță japoneză cu pini pitici și felinare de piatră. Baia din camerele amenajate în stil japonez — un fel de fîntînă, instalată sub nivelul dușumelei, în care te afunzi pînă la gît — este acoperită cu un strat subțire de material plastic.

În Japonia de astăzi se construiește mult... Printre ultimele lucrări ale arhitectului Kanzo Tangue (unul din autorii complexului olimpic și al proiectului pentru reconstruirea centrului orașului iugoslav Skopje, distrus de cutremurul din 1963, proiect apreciat ca cel mai bun la concursul internațional) este o sală de gimnastică în prefectura Kagava. Pe un soclu din pietre grosolane, zvîrlite parcă la întîmplare una peste alta, a încremenit o navă. Poziția ei vrea să arate că silueta vasului a fost prinsă în clipa cînd sălta pe coama unui val înalt. Poate că încercatul arhitect a vrut să dăruiască elevilor care așteaptă cu nerăbdare să-și aleagă drumul în viitor un simbol viu de romantism — o brigantină adevărată. Noaptea tîrziu, cînd se aprind luminile în Kagava, parterul cu pereți de sticlă al clădirii este feeric luminat. Iar deasupra sălilor spațioase se conturează silueta, avîntată către tării, a vasului...

Galina Navlițkaia

Docheri din Tokio

Delfinii albi sînt o excepție în neamul cetaceelor. Un exemplar vînat în Marea Neagră de pescari din ținutul Krasnodar.

EXPERTIZĂ UNIVERSALĂ

Vi se potrivește ?

Cercetătorii germani Hans Krüger și Karl Ziebe au făcut, în 1932, o originală experiență grafologică. Ei au cerut mostre de scris unui număr de 39 de persoane. Dintre ele, fiecare din aceste persoane a primit o analiză grafologică pe care au apreciat-o fie „foarte reușită", fie „în linii generale corespunzătoare". N-aveau de unde să știe că cercetătorii nu și-au dat osteneala să arunce măcar o privire asupra manuscriselor și că n-au făcut decît să întocmească un singur text, să-l multiplice în 39 de exemplare și să-l expedieze la adresele respective. Iată textul :

„Sînteți, în fond, un om sincer și nu vă stă în fire să vă ascundeți gîndurile și sentimentele. Această însușire a caracterului dumneavoastră v-a pricinuit multe dezamăgiri. Pe de altă parte, vă arătați rezervat față de oamenii pe care nu-i simpatizați. În cercul dumneavoastră de prieteni, sînteți comunicativ, amabil, vesel, fără reticențe. În unele momente simțiți, însă, nevoia de a fi singur, încercînd astfel să învingeți îndoielile și gîndurile negre.

Sînteți numai în aparență expansiv. Adevărata fire v-o dezvăluiți doar cîtorva intimi, față de care sînteți un prieten devotat, de nădejde.

În general, sînteți în stare să vă păstrați calmul, dar, cîteodată, dați dovadă de inconsecvență. Sînteți foarte sensibil, dar preferați să nu vi se observe această particularitate a caracterului. Deși serios în problemele importante, celor care nu vă cunosc îndeajuns le puteți părea superficial. Vă place să studiați oamenii și comportarea lor, de aceea nu vă satisfac decît explicațiile clare, bine întemeiate. Nu sînteți nici pedant, nici meschin, dar vă străduiți să vă îndepliniți conștiincios, chiar minuțios, obligațiile cotidiene.

Observațiile altora vă displac, pentru că sînteți o fire independentă. Nu vă lipsește o anumită doză de vanitate, deși preferați să nu mărturisiți acest amănunt. Vă place să vi se recunoască meritele și suferiți în tăcere din pricina eșecurilor.

Cîteodată, lăsați să se întrevadă și trăsături de caracter mai puțin lăudabile. Vi se întîmplă să aveți izbucniri de nervozitate, de dezechilibru, mergînd uneori pînă la pierderea stăpînirii de sine. Încercați să remediați aceste neajunsuri.

În momentul de față vă aflați într-o ușoară jenă financiară, care vă împiedică să „vă realizați" în întregime. Destinul vă pregătește, însă, surprize plăcute".

Nu cumva vi se potrivește și dumneavoastră ?

(Din „Nauka i žizni")

EVIDENT ÎN GLUMĂ

Între două prelegeri

Într-un avizier al Facultății de fizică a Universității din Milano este expus un „document" care dovedește că știința și gluma sînt perfect compatibile. Iată-l :

„Populația Italiei	52 000 000
din care :	
Peste 65 de ani	11 750 000
Apți pentru muncă rămîn .	40 250 000
Sub 18 ani	14 120 000
Apți pentru muncă rămîn .	26 130 000
Femei nesalariate . . .	17 315 000
Apți pentru muncă rămîn .	8 815 000
Studenți	275 000
Apți pentru muncă rămîn	8 540 000
Salariați (în diferite instituții)	3 830 000
Apți pentru muncă rămîn .	4 710 000
Șomeri, activiști ai diferitelor organizații	1 380 000
Apți pentru muncă rămîn	3 330 000
Militari	780 000
Apți pentru muncă rămîn	2 550 000
Bolnavi, nebuni, vagabonzi, vînzători de televizoare, clienți ai hipodroamelor și cazinourilor	1 310 000
Apți pentru muncă rămîn	1 240 000
Analfabeți, artiști, judecători etc	880 000
Apți pentru muncă rămîn	360 000
Sihaștri, filozofi, fataliști, escroci etc.	240 000
Apți pentru muncă rămîn	120 000
Miniștri, deputați, senatori întemnițați	119 998
Apți pentru muncă rămîn	2

Dar cine sînt acești doi ? Dumneata și cu mine. Fie ca această situație să-ți servească de stimulent pentru mobilizarea tuturor resurselor. Căci de muncit va trebui să muncești dumneata, fiindcă pe mine acest calcul m-a epuizat".

(Din „Nedelea")

SUPERLATIVE

Cele mai vechi

● *Cel mai vechi oraș, cunoscut pînă acum de arheologi, e orașul Ierichon din Iordania. Carbonul radioactiv i-a indicat vîrsta de aproape nouă mii de ani. Construit cu șapte milenii înaintea erei noastre, Ierichonul a avut o populație de aproximativ trei mii de oameni.*

● *Cea mai veche capitală din lume e orașul sirian Damasc. Stagiul lui de metropolă a început în mileniul al II-lea înaintea erei noastre.*

● *Cele mai vechi monede metalice din lume sînt considerate cele bătute în Lidia (Asia Mică) prin anul 700 î.e.n. Se crede că în China ar fi circulat monede chiar înainte de această dată, dar nu există dovezi concrete.*

● *Cel mai vechi imn național e cel japonez. Textul lui a fost scris în secolul IX și se compune din numai 4 rînduri.*

ERRARE HUMANUM EST

Visul vieții unui yoga

Lakshmanasandra Srikanta Rao e unul din cei mai celebri yoga din India și chiar din lume. Toți ceilalți îl consideră un mare dascăl. Și, într-adevăr, L. S. Rao, în vîrstă de 76 de ani, a realizat performanțe uluitoare. În timpul reprezentațiilor pe care le dă în multe țări ale lumii, venerabilul yoga înghite cianură de potasiu, cuie, lame, sticlă pisată, ace și execută o seamă de exhibiții ce întrec orice imaginație.

Dar, visul vieții lui Rao a fost dintotdeauna să învețe să umble pe apă. Și iată că, nu de mult, decanul yoghinilor a declarat că a atins și această înaltă treaptă din antrenamentul „supraoamenilor". Demonstrația urma să aibă loc la Bombay. Celebritatea bătrînului yoga a adunat acolo admiratori din întreaga Indie, din Europa și Statele Unite ale Americii. Costul unui bilet era de 70 de dolari.

Spre a se întrema înainte de dificila încercare, Rao s-a delectat cu puțin acid azotic și a făcut o scurtă plimbare pe o potecă presărată cu cărbuni încinși. Apoi s-a apropiat de bazinul plin și a pășit pe apă. În același clipă, însă, în conformitate cu legile naturii, corpul lui s-a scufundat în apă, neținînd seamă de nici un imperativ al spiritului.

E omenesc să greșești. Dar pînă acum, nu se știe dacă Lakshmanasandra Rao va și persevera în greșeală !

P. Kavunov

MICĂ ENCICLOPEDIE

Există sporturi cunoscute și practicate pe toate meridianele. Nici fotbalul și nici atletismul sau luptele n-au nevoie de prezentare. Ce știți, însă, despre frații lor mai mici, genuri de sport cu care se îndeletnicește un număr restrîns de oameni ?

Încă un butoi !

În Olanda au devenit tradiționale competițiile de sărituri pe patine. Spre deosebire, însă, de clasica probă de săritură

în lungime, măsurată în metri, patinatorii măsoară azi distanța în butoaie, peste care trebuie să și sară. Diametrul fiecărui butoi e de aproximativ 40 de centimetri. Cîștigător e declarat cel care reușește să sară peste cît mai multe butoaie, cu condiția să „aterizeze" pe amîndouă picioarele.

Acest gen de sport a luat naștere acum vreo treizeci de ani. Dar obișnuitele butoaie de lemn pricinuiau săritorilor multe neajunsuri, căderile soldîndu-se deseori cu accidente grave. Astăzi se folosesc butoaie din masă plastică moale.

Cel mai bun record e considerat, deocamdată, saltul peste 15 butoaie.

Jai alai

E un joc sportiv practicat de veacuri de basci, în Europa, și de unele popoare din America Centrală.

Terenul sportiv e înconjurat din trei părți de ziduri înalte de 2 metri ; a patra latură o formează o rețea care permite spectatorilor să urmărească jocul.

Cu ajutorul unui coș fixat de mînă, jucătorii aruncă o minge îmbrăcată în piele de capră. Mingea se lovește de zidul din partea adversarului și, ricoșînd, zboară înapoi spre aruncător. Adversarul încearcă s-o prindă. Dacă reușește, cîștigă un punct și dreptul de a arunca el mingea. Reușita spectacolului stă în arta cu care e confecționat coșul (campionii își comandă coșuri speciale, pe măsura mîinii lor ; de confecționarea lor se ocupă meșteriași indieni) și de îndemînarea jucătorilor. Pentru a prinde mingea, ei trebuie să execute sărituri foarte complicate. De aceea, jucătorii de „jai alai" sînt numiți în Florida „oamenii-canguri".

Draconii cu ochi roșii

În fiecare primăvară, în țările din sud-estul Asiei (Tailanda, Birmania etc.) se desfășoară curse de draconi. Așa sînt botezate luntrile înguste și lungi, vopsite în culori stridente, cu partea din față în formă de cap de monstru mitologic, bărbos și cu ochii roșii.

Fiecare luntre-dracon are 30 de vîslași. O lovitură de gong și draconii se avîntă în larg, dispărînd curînd în ploaia de stropi stîrnită de mișcarea rapidă a lopeților. Publicul apreciază echipa de vîslași care stîrnește un nor de stropi atît de des încît soarele aprinde în el un curcubeu.

Luntrea cîștigătoare e scoasă din apă și purtată pe umeri în alai triumfal.

După părerea etnografilor, cursele anuale de draconi sînt practicate în Asia de cel puțin 2 000 de ani.

B. Voronkov

COMPETIȚII

Miss d'Artagnan

La campionatul mondial de scrimă, desfășurat în iulie a.c. la Moscova, titlul de „Miss d'Artagnan" a fost decernat, cum prevedea regulamentul, celei mai grațioase și mai frumoase scrimere. Alegerea juriului, alcătuit din 200 de ziariști sovietici și străini, s-a oprit asupra tinerei Brigitte Gopais, studentă la Sorbona. O dată cu titlul „Miss d'Artagnan" aceasta a primit și un frumos colier lucrat în aur și argint.

— Sînt franțuzoaică și deci mă pricep la bijuterii, a declarat Brigitte Gopais unui ziarist moscovit. Acest colier nu-și are pe-

„Miss d'Artagnan" și-a arborat binemeritata distincție.

rechea la Paris și poate chiar în lume. Ca scrimeră, însă, aș fi preferat, firește, medalia de aur.

M. Tcaciuk

„HERR DOKTOR" CADE ÎN CAPCANĂ

Urmele duc spre țărm (IV)

Odesa 1933. Otto Grün, secretarul consulatului german din oraș, a făcut cîteva călătorii suspecte la Nijnelimansk, centru industrial care executa o comandă specială pentru flota militară sovietică. Alexei Karotin, Leonid Slavin și Kirill Rostovțev, lucrători ai serviciului de contrainformații sovietic, au primit misiunea să stabilească motivul deplasărilor lui Otto Grün.

...După ce Grün intră în apartament, Iliușcenko își înfundă pe cap șapca pe care o ținuse pînă atunci respectuos în mînă, închise portiera mașinii, o ocoli prin față și se așeză la volan, după care intră încet în garaj.

Primele raze de soare începuseră să lumineze anemic fațada dinspre stradă a consulatului german, dar curtea era încă cufundată în pîcla alburie a zorilor.

Iliușcenko opri mașina, coborî și ridică capota. Apoi se depărtă de automobil și privi atent în jur. În garaj nu era nimeni. Se îndreptă spre un ungher în care se afla un aparat telefonic. Ridică receptorul și, cu privirea ațintită spre ușile deschise ale garajului, acoperi microfonul cu mîna și ceru telefonistei un număr...

La celălalt capăt al firului se auzi imediat vocea unui om care parcă aștepta să fie chemat...

— Aici Bogdan — rosti în șoaptă Iliușcenko. — Abia ne-am întors... N-am putut telefona înainte pentru că m-a trezit pe neașteptate din somn și mi-a spus: „Pregătește-te de drum, plecăm imediat" și nu m-a părăsit după aceea nici o secundă. Așa că a fost imposibil să vă dau de știre". — Apoi tăcu o clipă. I se păruse că aude un foșnet în preajmă. Cu receptorul la piept, Bogdan scrută cu privirea un ungher mai întunecos... Nu era nimic, i se năzărise... Lipi din nou receptorul de ureche". — Iertați-mă, mi s-a părut că... Am gonit nebunește spre Nijnelimansk. Nu mai pot rămîne aici. Vă relatez totul cînd ne întîlnim. Să trăiți. Voi fi la zece fix acolo, ca de obicei".

Apoi agăță cu grijă receptorul în furcă. Cîteva secunde rămase pe loc, după care se apropie de mașină. Lăsă capota. Zări o fisură pe nichelul strălucitor... Fu ultimul lucru pe care-l mai văzu.

— Bogdan n-a venit la ora zece, așa cum ne înțelesesem — continuă Nilin. — Ciudat. Era extrem de punctual. N-a venit nici la zece și un sfert, nici la zece și jumătate și nici la unsprezece. Cînd mi-am dat seama că n-avea să mai vină, am plecat la direcție. — Ce să mai lungesc vorba, cînd a sosit dimineața la serviciu mecanicul garajului de la consulat l-a găsit pe Iliușcenko zăcînd lîngă mașină. Era mort.

Nu, n-a fost o surpriză pentru mine. De la primele cuvinte ale lui Piotr Fadeici bănuisem care avea să fie finalul. Și — judecați-mă cum vreți — prima reacție n-a fost un sentiment de compasiune pentru cel dispărut, ci o ciudă nemaipomenită, disperată; Grün fusese la Nijnelimansk! Bogdan nu mai putea să ne spună ce se întîmplase acolo, în noaptea fatală pentru el.

— Nu ești vinovat, Karotin. În asemenea împrejurări nu l-ai fi putut repera pe Grün la Nijnelimansk.

— Mulțumesc, Piotr Fadeici — am rostit eu. — Dar nu mă simt în apele mele. Cînd te gîndești că astăzi am fi putut dezlega misterul... Dar asasinul a fost descoperit?

— Cine ți-a spus că Bogdan a fost ucis?

— Cum adică? Vreți să spuneți că el... singur?...

— Nu.

— Nu mai înțeleg nimic.

— Nici eu. Și din păcate nu numai eu. Medicul legist n-a putut stabili pricina decesului. S-a ținut un consiliu. Fără rezultat. În procesul verbal cu privire la autopsie, scrie: deces dintr-o cauză necunoscută.

— De necrezut!

— Într-adevăr, e un caz rar.

— Aflu pentru prima oară un lucru ca ăsta.

— Eu a doua oară. Numai că sînt ceva mai în vîrstă decît dumneata. Ai auzit vreodată de Mihail Mihailovici Filippov? Era un om foarte interesant. Un mare savant: fizician, chimist, militant pe tărîm obștesc. Lucra la o importantă invenție cu caracter militar. Socotea că invenția lui va face imposibil războiul. Efectuase cu succes douăsprezece experiențe. Înainte de ultima, a treisprezecea, a fost găsit mort, în împrejurări necunoscute, în laboratorul lui din Petersburg. Poliția țaristă ridicase din laborator toate materialele. Și atunci medicul a consemnat în procesul verbal: deces dintr-o cauză necunoscută. De altfel, întîmplarea a avut loc acum treizeci de ani. Ciudată coincidență, nu?

În aceeași seară m-am întors la Nijnelimansk. Curînd am aflat că expertiza își spusese cuvîntul despre calculele lui Kovanov.

Zaharian scoase din sertarul biroului cîteva file de hîrtie și mi le întinse.

— Totul e în ordine. Kovanov este, într-adevăr, un inventator. E un băiat remarcabil. Are cinci patente. Din păcate, însă, inventează mașini care nu pot fi construite pentru moment...

Curînd Nilin mă înștiință că japonezii primeau, pe căi necunoscute, informații secrete de la șantierul naval din Nijnelimansk.

Japonezii?! Interesant... Noi îi urmăream pe germani și cînd colo profitau japonezii. Era, de altfel, firesc să se intereseze de șantierul din Nijnelimansk, dat fiind că submarinele-pitice erau destinate în special flotei sovietice din Oceanul Pacific. Dar germanii și japonezii?... Stop... Stop... Prietenia dintre Grün și Mitani... Aveam la ce mă gîndi.

Trebuia, însă, să și acționez. Din uzină se scurgeau secrete de stat, iar noi nu știam pe unde.

...Xenia Vasilievna mă însoți din nou în biroul Maiei...

— Tovarășul Alexei Alexeevici vrea să facă de serviciu împreună cu tine. El o să stea de-o parte, și tu o să lucrezi ca și cum ai fi singură.

...La un moment dat, în fereastră se auzi o nouă ciocănitură. Din nou o fată dădu Maiei un sul. Și din nou Maia făcu toate formalitățile și spuse: „Rita, uite biletul de ieșire". Apoi se apropie de mine cu o schiță în mînă.

— Alexei Alexeici, Xenia Vasilievna mi-a explicat ce înțelegeți dv. prin lucruri mărunte, pe care nu trebuie să le trec cu vederea. Și încerc să nu le scap. Ia uitați-vă aici. Două lucrări. Identice, nu?

— Cum identice? Sînt piese diferite.

— Nu la asta mă refer, ci la maniera de execuție. Există vreo deosebire?

— După părerea mea nici una.

Maia surîse mulțumită:

— În schimb, eu văd o diferență. Priviți mai atent! Aici liniile nu sînt la fel de clare ca în celălalt plan. De ce? Care-i părerea dumneavoastră? Și după o scurtă pauză tot ea răspunse:

— Pentru că pe acesta l-a executat o femeie, iar pe celălalt un bărbat. Mîna femeii e mai slabă. Observați?

Desen de **P. Pinkisevici**

Într-adevăr, Maia avea dreptate. Liniile violete, lăsate de indigou sub apăsarea creionului ascuțit, erau mai șterse pe un desen decît pe celălalt.

— Ai un ochi ager, Maia.

Biroul de achiziții

Încă de pe culoar am auzit sunînd telefonul în camera mea de la hotel. Eram chemat urgent la secția orășenească a GPU.

— Salut, prietene, mă primi bine dispus Zaharian. Ai primit o telegramă cifrată. Citește-o!

„Mîine sosește cu vaporul la Nijnelimansk Gerhardt Wolf, împuternicit al companiei „Kontrol Co". Vedeți cu cine ia legătura. Nilin".

„Kontrol Co"... Interesantă companie...

Filială a unei societăți internaționale pe acțiuni, „Kontrol Co" avea misiunea să controleze calitatea cerealelor cumpărate din Uniunea Sovietică. Ea putea camufla foarte bine orice fel de operații. Așa încît ar fi fost de mirare dacă serviciul de spionaj german n-ar fi încercat s-o folosească în scopurile lui.

Eram, evident, conștienți de acest lucru și de multă vreme pusesem ochii pe biroul de achiziții, pe personalul german și pe funcționarii ruși. O seamă de acțiuni ale colaboratorilor firmei ne stîrniseră bănuieli dar pînă atunci nu ne atinsesem de ei.

Mai ales în ce-l privește pe Gerhardt Wolf, directorul adjunct al filialei din Odesa a firmei „Kontrol Co", aveam temeiuri să-l socotim specialist nu numai în cereale. Dar dacă bănuielile noastre erau întemeiate, domnul Wolf lucra foarte abil, așa încît nu izbutisem să-l prindem în flagrant delict. Era un oaspete obișnuit al consulatului german, ceea ce aparent era un lucru firesc: cu cine s-ar fi putut sfătui un ins care se îngrijea ca Vaterlandul să primească cereale de bună calitate dacă nu cu reprezentanții oficiali ai Vaterlandului? În ultimul timp stabilisem că Gerhardt Wolf se împrietenise cu Otto Grün. Iar prietenia, după cum se știe, contribuie la cristalizarea unor gusturi și năzuințe comune. Wolf nu se deplasase pînă atunci la Nijnelimansk. Se mulțumise cu ceea ce-i trimiteau reprezentanții lui. A fost de ajuns, însă, ca Otto Grün să viziteze de cîteva ori orașul ca Gerhardt să se simtă și el atras de Nijnelimansk.

— În regulă, tovarășe Zaharian. Pune cîțiva băieți de nădejde la dispoziția lui Slavin. Îl trimit la dumneata mîine dimineață.

...L-am trezit pe Slavin cu noaptea în cap. Cum a înțeles despre ce era vorba, i-a pierit numaidecît somnul. În cinci minute era îmbrăcat și în forma lui cea mai bună. A băut o ceașcă de cafea cu o felie de pîine și s-a mistuit pe ușă.

Se înapoie seara tîrziu și-mi spuse că toată ziua nu luase nimic în gură. Curînd veni și Kirill. Pe față i se citea un sentiment de triumf. Se apropie de masă și așeză în fața mea un dosar cafeniu. Primul impuls fu să deschid dosarul, dar mă stăpînii. Trebuia să termin mai întîi cu Slavin.

— O clipă, Kirill. Slavin, continuă!

— Ne-am familiarizat cu atmosfera din port. Am fixat chiar locurile unde să ne postăm mîine înainte de sosirea vaporului. Ne-am înțeles și asupra semnalizărilor, căci va trebui „să-l prezint" pe Wolf băieților. Ei nu l-au văzut niciodată.

— Dar tu ce, ești prieten cu Wolf?

— Nu sînt prieten, replică modest Slavin, dar îl cunosc din vedere.

— Cum?

— La Odesa m-am interesat odată de el; sînt grozav de curios din fire. Și mi-am spus atunci: poate că o să-mi prindă bine vreodată. Și uite că a sosit momentul.

— Vasăzică sînteți pregătiți să-l primiți cum trebuie pe Wolf.

— Da.

— Bine. Acum să trecem la tine, Kirill. Ce ai acolo?

— L-am descoperit astăzi. În arhiva secției orășenești din anul 1926, mă lămuri el scurt. Dar deschideți dosarul și uitați-vă înăuntru, Alexei Alexeici.

Aha! Impasibilul Kirill era nerăbdător.

Era un dosar obișnuit, de birou, cu mențiunea „Dosarul Nr". Cuprindea două file de hîrtie lucioasă scrise de mînă cu o cerneală spălăcită.

Filele nu puteau fi socotite un document în adevărata accepție a cuvîntului. Nu erau originalul, ci copii. Prima filă cuprindea un text în limba germană, iar a doua traducerea lui în limba rusă. Ambele erau scrise cu același scris grăbit, cam neciteț:

„Ambasada Republicii Germane în U.R.S.S. Moscova, Strada Leontievskaia, Nr. 10. 20 iulie 1926.

Domnului WEHRMAN
Strada Bolșaia Morskaia nr. 4
Orașul Nijnelimansk

Ambasada germană invită prin prezenta pe domnul Wehrman să viziteze ambasada în orice zi între orele 10 și 16 spre a i se înmîna ordinul Crucea de fier Clasa I, conferit domnului Wehrman pentru servicii aduse Patriei în timpul războiului din 1914—1918.

Consilierul Ambasadei
Republicii Germane
(Parafa)
(Semnătura)"

V.Ișimov și A. Lukin

(Va urma)

reportaj

Prietenie cu complicaţii

Am un prieten. Îl cheamă Pavka. Doar că prietenia noastră e cam ciudată. Sau, mai degrabă, complicată. Ştiţi, există scarlatină cu complicaţii. La noi prietenia e cu complicaţii. Dar să vă povestesc totul de-a fir-a-păr.

Dintre toate amintirile, trei sînt mai ales înfricoşătoare. Prima: într-o grădină zoologică era cît pe-aci să mă calce un elefant în clipa cînd încercam să-l fotografiez dintr-un unghi neobişnuit, de jos în sus. Următoarea e legată de cele două săptămîni în care, uitînd de somn şi de odihnă, confundînd ziua cu noaptea, m-am pregătit pentru examenul de istorie a arhitecturii Evului Mediu, pentru ca în ziua fatală să aflu că încurcasem datele şi că, de fapt, trebuia să dau matematica superioară. In sfîrşit, al treilea eveniment care mi-a zguduit din temelii sistemul nervos a fost ascensiunea pe un munte blestemat cu o altitudine de 600 de metri deasupra nivelului mării.

Iată cum s-a întîmplat. Pe vremea cînd eram studenţi în anul I am organizat, în vacanţa de iarnă, o excursie în munţi. Dar în clipa cînd, după un ultim popas, ne-am apucat să escaladăm creasta, am simţit că ceva nu era în ordine. Ritmul înaintării mele pe pantă era de aşa natură, încît o broască ţestoasă ar fi părut, alături de mine, un bidiviu focos.

Am ajuns ultimul pe culme. Între timp, băieţii întinseseră corturile şi apucaseră să cineze. Cîţiva aţipiseră. Imi amintesc vag cum am pus piciorul, cu chiu cu vai, pe vîrf, după care m-am prăvălit pe zăpadă şi am adormit.

A doua zi am putut să constat că bolovanul pe care Pavka mi-l vîrîse pe ascuns în rucsac cîntărea 14 kilograme şi 240 de grame.

Aşa a început.

Am izbutit să i-o plătesc, parţial, abia după vreo şase luni, cînd eram deja în anul II. Şi numai după ce m-am convins că, în prezenţa Verocikăi Şelestova, Pavka părea cu desăvîrşire năuc.

Intr-o dimineaţă Pavka s-a dus la un magazin universal să-şi cumpere o cămaşă de lavsan cu desene abstracte, cu ajutorul căreia intenţiona s-o convingă pe Verocika că era un bărbat absolut irezistibil.

Am înţeles că îmi venise rîndul să acţionez. Mi-a fost foarte uşor s-o antrenez pe Verocika la acelaşi magazin, spunîndu-i că s-au pus în vînzare nişte baticuri uluitoare, care i ar veni de minune. Acolo l-am întîlnit (întîmplător, fireşte) pe Pavka, bunul meu prieten care, dînd cu ochii de însoţitoarea mea, a zîmbit, ca de obicei, tîmp, bîiguind ceva neinteligibil. Restul a fost simplu ca bună ziua. La un viraj al goanei noastre prin galerii m-am

făcut nevăzut şi, detectînd staţia locală de radioamplificare, am dispărut îndărătul uşii...

După cîteva minute, în toate megafoanele magazinului universal a răsunat o plăcută voce feminină:

„Atenţiune! Atenţiune! Studentul Pavel Dorohov! Studentul Pavel Dorohov! In galeria a doua, lîngă fîntîna arteziană, vă aşteaptă soţia şi copilul. Repet. Studentul Pavel Dorohov... Lîngă fîntîna arteziană... Soţia şi copilul..."

După două luni Verocika s-a căsătorit cu Oleg Kremnev. Cu mîna dreaptă pe „Culegerea de probleme de algebră superioară", Pavka s-a jurat să se răzbune necruţător.

Şi, într-adevăr, mi-a fost dat să trăiesc cîteva momente extrem de neplăcute la reuniunea pe care Nadejda Sergheevna Surovţeva, aspirantă la catedra de ştiinţe sociale, a organizat-o la dînsa acasă, invitîndu-ne pe Pavka, pe mine şi încă cîţiva studenţi. Imi amintesc că i-am adus o cutie de bomboane de ciocolată cu umplutură de şerbet, fapt care a influenţat într-un anume fel meniu-ul meu pe o săptămînă. In toiul petrecerii, tocmai cînd savuram, bine dispus, bucatele alese, s-a auzit soneria de la intrare şi în cameră şi-a făcut apariţia o fată drăguţă de la cea mai luxoasă florărie moscovită. Avea în braţe un imens coş cu flori.

Toţi au început să aplaude, iar Nadejda Sergheevna, îmbujorată de emoţie, a exclamat:

— De la cine or fi?

Aţi înţeles, desigur, despre ce era vorba. Florile îi fuseseră oferite în numele meu. Cînd am auzit una ca asta m-am înecat cu o bucată de friptură în timp ce gazda depunea pe fruntea mea o sărutare maternă. L-am căutat din ochi pe Pavka şi l-am descoperit lîngă fereastră, adîncit în studierea „timpului probabil" din urmă cu trei săptămîni.

După două zile de pelerinaj pe la diferite instanţe comerciale am reuşit să obţin un singur lucru: să înduioşez un tovarăş cu muncă de răspundere care a consimţit să treacă coşul cu flori, în mod cu totul excepţional, la capitolul „bunuri de larg consum" şi să-mi aprobe plata lui în şase rate lunare.

La examenele din sesiunea aceea m-am prezentat mediocru, deoarece toate gîndurile mele erau concentrate asupra răzbunării împotriva lui Pavka. Imaginaţia nu mi-a sugerat, însă, decît multiplicarea şi afişarea pe porţile mai multor vile din jurul Moscovei a următorului anunţ:

„Pierdut trei cîini: mic, mijlociu şi foarte mare, fără semnalmente deosebite. Rog insistent găsitorul să-i aducă la adresa... Recompensă excelentă".

Adresa era, fireşte, a lui Pavka, care locuia cu un tată foarte ursuz şi sever.

Din surse autorizate am aflat că lui Pavka i se aduceau cîini, cu bucata şi engros, din localităţi apropiate şi depărtate de Moscova. Părea că toţi băieţandrii din jurul oraşului îşi imaginau că dăduseră peste un mijloc sigur de îmbogăţire. Şi cînd pînă la urechile mele a ajuns ştirea că tatăl lui Pavka şi-a luat subit tot concediul pe anul următor şi a plecat undeva în Murmansk şi că Pavka l-a implorat de două ori pe decan să-i aprobe mutarea la cămin, m-am simţit oarecum uşurat. Cu atît mai mult cu cît tocmai atunci îmi achitasem ultima rată pentru flori.

Dar mult aşteptata linişte nu a venit totuşi. In aşteptarea acţiunii de răspuns a lui Pavka mă simţeam ca un animal hăituit. E adevărat, însă, că n-am avut mult de aşteptat. Inainte de examenele de absolvire am răcit. Chiar în perioada cînd trebuia să lucrez la proiectul de diplomă! Aşa că am trimis la decanat o cerere prin care rugam să mi se aprobe amînarea proiectului. Răspunsul nu s-a lăsat aşteptat, dar nici eu nu m-am lăsat păcălit. Decanul (afurisitul de Pavka izbutise să-i imite perfect semnătura) cerea, chipurile, lămuriri în legătură cu cererea, întrucît proiectul meu fusese examinat şi apreciat drept foarte bun.

M-am gîndit în sinea mea că de data asta Pavka o cam scrîntise cu fantezia. Dar cînd m-am înzdrăvenit şi m-am dus la Institut am văzut cu ochii mei un proiect purtînd semnătura mea şi pe care scria „foarte bine". Pavka îi mobilizase pe băieţi să-l lucreze pentru mine, să nu pierd un an.

De aceea ziceam că prietenia noastră e cam ciudată. Ca o scarlatina cu complicaţii.

V. Alionin

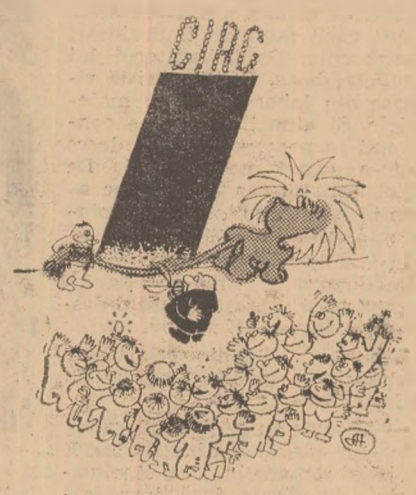

Fără cuvinte.
Desen de **A. Nekrasov**

Peste ani

Iată-mă din nou, după cincisprezece ani, în micuţa cafenea. Alte feţe de masă, alt pianist chel cîntînd aceeaşi „Dunăre albastră". Dar făcînd abstracţie de aceste amănunte, toate sînt ca atunci...

Îmi aduc aminte că am venit cu el să bem o ceaşcă de cafea. Ne-am aşezat unul în faţa celuilalt. El mi-a luat mîna şi mi-a spus:

— Ce frumoasă e viaţa!

— Foarte frumoasă.

— Vom fi fericiţi.

— Grozav de fericiţi.

— Vom locui într-o căsuţă mică, plăcută...

— ...în care pe o masă rustică de stejar vor fi întotdeauna flori într-un vas de lut.

— De ce de lut? Lutul poartă ghinion.

— Vai, ce superstiţios eşti!

— Şi tu încăpăţînată!

Ne-am mai spus şi altele, apoi ne-am despărţit pe vecie, supăraţi şi înverşunaţi.

Şi iată că acum, după cincisprezece ani, mă aflu din nou în cafeneaua asta. Doar că sînt singură...

O clipă... o clipă...! Cine răsfoieşte acolo ziarul de seară?

— Tu eşti?

— Da, eu sînt. Vin aici în fiecare seară. De cincisprezece ani. Am ştiut că, mai

devreme sau mai tîrziu, ai să vii şi tu, ne vom explica şi vom înţelege că atunci n-a fost decît un incident tragic.

— Să ne explicăm.

— Vasăzică aşa: vom locui într-o căsuţă mică, liniştită...

— ...în care pe o masă rustică de stejar vor fi întotdeauna flori într-un vas de lut.

— De ce de lut? Lutul poartă ghinion.

— Vai, ce superstiţios eşti!

— Şi tu încăpăţînată!

...Credeţi, probabil, iubiţi cititori, ne-am certat din nou, ca în seara aceea? O, nu! Nu uitaţi că de atunci s-au scurs cincisprezece ani. Iar cincisprezece ani în viaţa unei femei...

— Bine, fie şi într-un vas de sticlă. Să mergem acasă, dragul meu!

I. Vilinskaia

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

APROAPE GEMENI

Egiptean (Sculptură în lemn, anul 2500 î.e.n.)

Fernandel

În treacăt

- *După o şedinţă de patru ore orice activ devine pasiv.*
- *E foarte convenabil să spui adevărul; nu trebuie să ţii minte ce-ai spus mai înainte.*
- *Cea mai mare bătaie de cap ne-o pricinuieşte în tinereţe inima, la maturitate creierul, iar la bătrîneţe ficatul.*
- *Imediat ce se poate ţine pe propriile-i picioare omul vrea să se deplasceze numai în automobil.*
- *Lasă-i pe subalterni să facă mîine ceea ce poţi face azi.*
- *Pesimistul: Omul care aruncă ultimul chibrit dacă toate celelalte nu s-au aprins.*
- *Din punctul de vedere al unui ziarist, între un ziar şi o femeie e o deosebire enormă; un ziar tăiat în bucăţi nu prezintă interes pentru nici o femeie, pe cîtă vreme o femeie tăiată în bucăţi poate interesa orice ziar.*
- *Anunţ: „Automobilişti! Nu uitaţi că e preferabil să circulaţi cu 30 km pe oră şi să trăiţi 100 de ani decît să circulaţi cu 100 km pe oră şi să trăiţi 30 de ani".*

40 469

REDACŢIA: Bucureşti, Piaţa „Scînteii". Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.